

รายงาน
สถานการณ์
ของแรงงานย้ายถิ่น
ในแปลงปลูกดอกไม้
ศึกษาพื้นที่อำเภอแม่ริม
จังหวัดเชียงใหม่

ดร. ตรุณี ไพศาลพาณิชย์กุล และคณะ
ธันวาคม 2559

มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (มสพ.)
โครงการยุติธรรมเพื่อแรงงานข้ามชาติ

สารบัญ

บทนำ	2
ชีวิต ความสัมพันธ์ของแรงงานย้ายถิ่นในแปลงปลูกดอกไม้	5
บทวิเคราะห์	20
ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงานในระยะต่อไป	26

Contents

Introduction	30
Life and relationships of migrant workers in flower plantation	33
An analysis	52
Suggested areas for further study	58

รายงานสถานการณ์ของแรงงานย้ายถิ่นในแปลงปลูกดอกไม้

ศึกษาพื้นที่อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ที่มา จากวัตถุประสงค์ของมูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (มสพ.) ที่มุ่งสนับสนุนแรงงานข้ามชาติให้สามารถเข้าถึงความยุติธรรมตามหลักนิติธรรม นับจากปี ในเดือนสิงหาคม พ.ศ.2551 ที่ทางมสพ. เริ่มดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ที่ผ่านมา ปัญหาของแรงงานข้ามชาติที่ทางมสพ.พบส่วนใหญ่จะเป็นกรณีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงกองทุนเงินทดแทน การไม่ได้รับค่าจ้างในอัตราที่กฎหมายกำหนด ในขณะเดียวกัน ทางมสพ. พบว่ามีแรงงานข้ามชาติปรากฏตัวในภาคเกษตรจำนวนไม่น้อย และประเด็นที่ทางมสพ.ให้ความสนใจก็คือการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพของแรงงานกลุ่มนี้ รายงานฉบับนี้เป็นการสำรวจสถานการณ์เบื้องต้นของแรงงานข้ามชาติในภาคเกษตร โดยเลือกกิจการปลูกดอกไม้ในอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่เริ่มต้น

รายงานฉบับนี้เก็บข้อมูลในเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนธันวาคม 2559

บทนำ

: วงจรชีวิตของดอกเบญจมาศและคนปลูก

แสงหอม (นามสมมติ) เป็นคนไทใหญ่อพยพมาจากเมืองลางเคอ รัฐฉาน เธอกับสามี เริ่มต้นชีวิตในประเทศไทยด้วยการรับจ้างในอำเภอฝาง ประมาณ 3 ปีต่อมา มีการสำรวจและจัดทำบัตรชุมชนบนพื้นที่สูง เธอจึงเข้ารับการสำรวจฯ ทำให้เธอมี “บัตรสีเขียวขอบแดง”¹ แสงหอมบอกว่า “โชคดี” เพราะมีคนไทใหญ่อีกหลายคนเข้ามาประเทศไทยในเวลาไล่เลี่ยกับเธอแต่ไม่ได้รับการสำรวจฯ หลังจากนั้นไม่นาน แสงหอมก็ย้ายจากฝางเข้ามาใกล้ตัวเมืองเชียงใหม่ ตามคำบอกเล่าปากต่อปากของคนไทใหญ่ด้วยกันที่ว่า “หาเงินได้มากกว่า”

นายจ้างคนปัจจุบันพาเธอไปขอใบอนุญาตทำงาน ตอนแรกเธอไม่เข้าใจว่าทำไมต้องมี “บัตร” อีก เธอเพิ่งมารู้ภายหลังว่า “บัตรสีชมพูเลข 6” แบบเธอ ต้องไปมีใบอนุญาตทำงานด้วย ไม่เหมือนเพื่อนบางคนของเธอในแปลงดอกไม้ข้างๆ ที่ถือ “บัตร 00 - บัตรแบบนั้นทำงานได้เลย”²

ตอนนี้ เธอ สามีและลูกอีกสองคนอยู่ด้วยกันที่บ้านของนายจ้าง มันเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว ยกพื้นเตี้ยๆ รายรอบสามด้านด้วยแปลงดอกไม้ และนี่คือที่ทำงานของเธอด้วย แสงหอมและสามี มีหน้าที่ดูแลแปลงดอกเบญจมาศ นับตั้งแต่เตรียมดินไปจนถึงการมัดห่อดอกไม้เป็นกำ เพื่อขายให้กับคนที่มารอซื้อหน้าแปลง

แสงหอมและสามีทำงานกับนายจ้างคนนี้มา ปีที่ 5 แล้ว แรกเริ่มเป็นการทำแต่ละชิ้น ตอนตามทีนายจ้างสอนงานแต่เธอและสามีก็มีประสบการณ์อยู่บ้าง เพราะเคยเป็นลูกจ้างรายวันรับจ้างปลูกดอกไม้ในอำเภอฝางมาก่อน ขั้นตอนมันก็เหมือนๆ กัน คือ เริ่มตั้งแต่การเตรียมดินประมาณ 3-5 วัน โดยต้องพ่นยาฆ่าหญ้าด้วย เกือบยอดของต้นมาขูดยากันเชื้อราเพื่อให้เจริญ

1 การสำรวจเพื่อจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัว “ชุมชนบนพื้นที่สูง” หรือการจัดทำทะเบียนและบัตรภายใต้แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาชุมชนสิ่งแวดล้อมและการควบคุมพืชเสพติดบนพื้นที่สูง ฉบับที่ 2 พ.ศ.2540-2544 ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติแผนแม่บทฯ เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2540 (หรือ “บัตรโครงการมียาขาว”) โดยมีการดำเนินการสำรวจฯ ในปีพ.ศ.2542

ผู้ถือบัตรประเภทนี้ คือผู้ที่ได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัว ได้รับการกำหนดเลขประจำตัว 13 หลัก ขึ้นต้นด้วยเลข 6 หรือที่คุ้นชินในชื่อ “บัตรสีเขียวขอบแดง” (และยังมีบัตรประเภทต่างๆ อีก รวม 17 กลุ่มบัตร โดยถูกเรียกรวมว่า “บัตรชนกลุ่มน้อย” ต่อมามีการเปลี่ยนบัตรชนกลุ่มน้อยลักษณะต่างๆ รวมเป็น “บัตรประจำตัวคนไม่มีสัญชาติไทย” (บัตรสีชมพูทั้งด้านหน้าและด้านหลัง) ในปีพ.ศ.2551)

กรมการปกครองยอมรับว่า คนที่ถือบัตรชุมชนบนพื้นที่สูงนี้ อาจเป็นคนไทยคือเป็นชาวเขาดั้งเดิมติดแผ่นดิน แต่ตกสำรวจมาตั้งแต่ปี 2512 จนถึงมีการสำรวจ หรืออาจเป็นคนเข้าเมืองผิดกฎหมายก่อน 3 ตุลาคม 2528 แล้วตกสำรวจบัตรบุคคลบนพื้นที่สูง หรือเข้ามาหลังวันดังกล่าว, ดู “คู่มือการกำหนดสถานะของบุคคลบนพื้นที่สูง เล่ม 2 (บัตรประจำตัวชนกลุ่มน้อย”, จัดทำโดยส่วนการทะเบียนราษฎร สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2544 หน้า 48-49

2 เลข 00 คือเลขหลักแรกของเลขประจำตัวสิบสามหลัก ซึ่งระบุถึง “แรงงานต่างด้าวสามสัญชาติ” (พม่า ลาว กัมพูชา) ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนเพื่อขอรับใบอนุญาตทำงาน (work permit) ภายใต้มติคณะรัฐมนตรีที่ประกาศให้มีการขึ้นทะเบียน (รวมถึงต่อทะเบียน) ในแต่ละช่วงเวลา

เติบโตได้ดีเพื่อเตรียมเพาะกล้าในแปลงดิน ขั้นตอนนี้ใช้เวลา 8-15 วัน หลังจากนั้นก็นำกล้ามาลงแปลงดอกไม้รอเวลาประมาณ 5 วัน หากมียอดอ่อนผลิออกก็ต้องเด็ดยอดอ่อนนั้นออก (ประมาณ 7 วัน) หลังจากนั้นก็เริ่มใส่ปุ๋ย (ทั้งปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์) รดน้ำ พ่นยาฆ่าแมลง และเปิดไฟไว้เพื่อเร่งดอก (15 วัน) ในช่วงฤดูฝนการเร่งดอกจะต้องใช้ตัวช่วยเพิ่มขึ้น คือการเอาผ้าสีดำมาคลุมดอก และฉายไฟใส่ดอกช่วงตั้งแต่หนึ่งทุ่มไปจนถึงสี่ทุ่มทุกวัน ระหว่างนี้จะเริ่มพ่นยาเพื่อฆ่าแมลง กันใบเน่า ใส่อาหารเสริมเลี้ยงต้น (ยะล่า) และเริ่มพ่นยากันเชื้อรา ทุก 7 วัน หลังจากนั้นก็รอเวลาตัดดอก

รายได้หลักของเธอและสามีสัมพันธ์กับรอบการปลูกดอกไม้ แต่ละรอบจะใช้เวลาประมาณ 45 วัน ขั้นตอนสุดท้ายคือเมื่อเธอตัด-คัด-มัดดอกไม้เป็นกำ ราคาซื้อเหมาหน้าแปลงอยู่ที่ 10-15 บาท/กำ คำนวณจากพื้นที่แปลงดอกไม้ที่เธอและสามีดูแลประมาณ 3 ไร่ ทำให้เธอมีรายได้ประมาณ 10,000-15,000 บาท ต่อบรอบการปลูก และในระหว่างที่รอดอกไม้บาน นายจ้างอนุญาตให้เธอไปรับจ้างทำสวนข้างนอกได้ ซึ่งทำให้เธอและสามีมีรายได้เพิ่มอีกวันละ 250-300 บาท แล้วแต่เจ้าของสวนแต่ละแห่ง

เสียงไม่ได้ที่จะกล่าวว่า ในแต่ละรอบการปลูก เธอและสามีจะมีรายได้มากน้อยเท่าไรก็ขึ้นกับความสวยงามสมบูรณ์ของดอกเบญจมาศที่เธอดูแล การกำจัดแมลงที่รวดเร็วทันใจ ปุ๋ยและฮอร์โมนพืชเพื่อบำรุงและเร่งการเจริญเติบโต โดยจะต้องใช้ทุกครั้งที่ทำกรปลูกดอกไม้ ในดินที่ผ่านการใช้เพาะปลูกมานานและหลายครั้งจนดินเสื่อมคุณภาพ จึงเป็นเหตุผลของการใช้สารเคมีหลากหลายชนิดในกระบวนการปลูก (ยาฆ่าหญ้า ฆ่าแมลง กันเชื้อรา เร่งดอก) สารเคมีแต่ละอย่างก็มีหลายยี่ห้อแล้วแต่യാตัวไหนฮิตนาน หรือเพื่อนแปลงไหนแนะนำให้ลองซื้อใช้

เมื่อถามถึงอุปกรณ์ป้องกันตัวเองจากสารเคมีนานาชนิดที่ใช้ในแปลงดอกไม้ เธอชี้ไปที่ราวตากผ้าที่ซึงกับเสาบ้านข้างโรงรถ มันมีผ้าคาดจมูกและปาก ถูกหนีบไว้อยู่ 2-3 ชิ้น แสงหอมบอกว่าเธอซื้อจากตลาดนัด บางทีก็แวะซื้อแบบที่เป็นกระดาษที่ขายในร้านสะดวกซื้อ ที่พื้นมีถุงมือยางพาดอยู่ 2-3 คู่ นี่คือนิอุปกรณ์ที่เธอและสามีใช้ทุกครั้งที่ต้องฉีดพ่นยาชนิดต่างๆ และเมื่อถามถึงเมื่อมีอาการเจ็บป่วย ก็จับใจความได้ว่าร่วมสิบกว่าปีที่แสงหอมและสามีทำงานเป็นคนปลูกดอกไม้ นอกจากการเป็นไข้ที่บางครั้งก็หนักถึงขนาดต้องนอนพักอยู่บ้าน 2-3 วัน เธอและสามีก็ไม่เคยเจ็บป่วยหนักๆ เลย เมื่อรู้สึกไม่สบาย เธอจะไปหาหมอที่คลินิกใกล้บ้าน

ไม่เฉพาะแค่แสงหอมและสามี คนงานในแปลงดอกไม้อื่นก็เลือกที่จะไม่ไปโรงพยาบาลรัฐที่ใกล้ที่สุด เหตุผลนั้นไม่ใช่เพราะ ความกังวลกับค่าหมอค่ายาที่โรงพยาบาล ไม่ได้กลัวการถูกตำรวจเรียกตรวจในระหว่างเดินทางไปหาหมอ แต่ (เกือบ) ทุกคน เช็ดกับ “คำพูดและท่าที” ของบุคลากรบางคนในโรงพยาบาลรัฐแห่งนั้น

เรื่องราวของแสงหอม เป็นภาพย่อเป็นส่วนหนึ่งในแรงงานไม่มีสัญชาติไทยจากจำนวน 73 คนที่ทีมวิจัย สัมภาษณ์ในพื้นที่ 6 ตำบลในจังหวัดเชียงใหม่³ โดยทีมวิจัยมีกรอบคำถามว่า

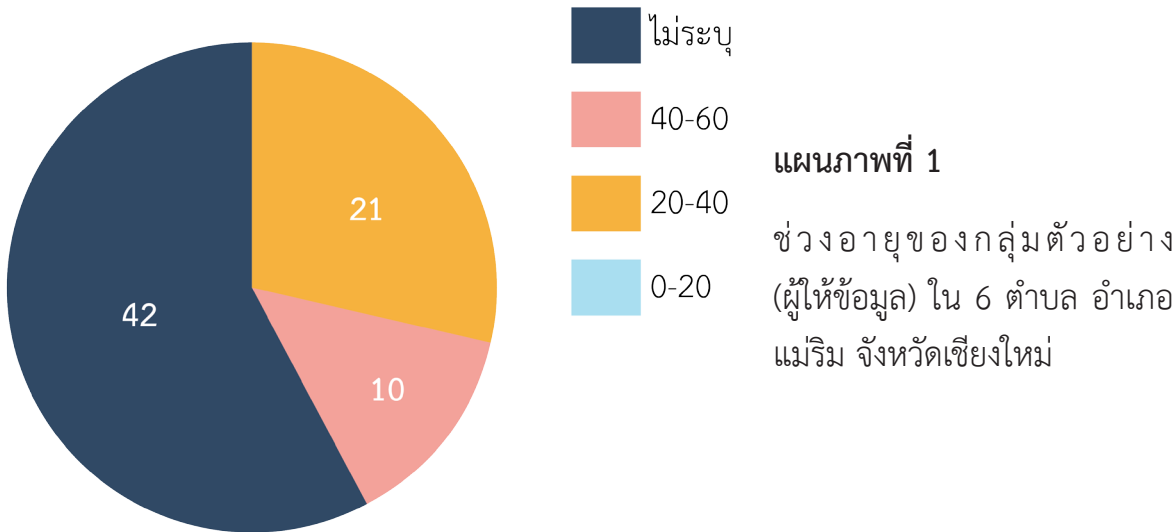
3 ในรายงานฉบับนี้จะไม่ได้ระบุถึงชื่อตำบล ที่ทีมผู้ช่วยวิจัยลงเก็บข้อมูล

แรงงานกลุ่มนี้เป็นใคร มาจากไหน รูปแบบการจ้างงาน สภาพการทำงานเป็นอย่างไร และการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพเป็นอย่างไร

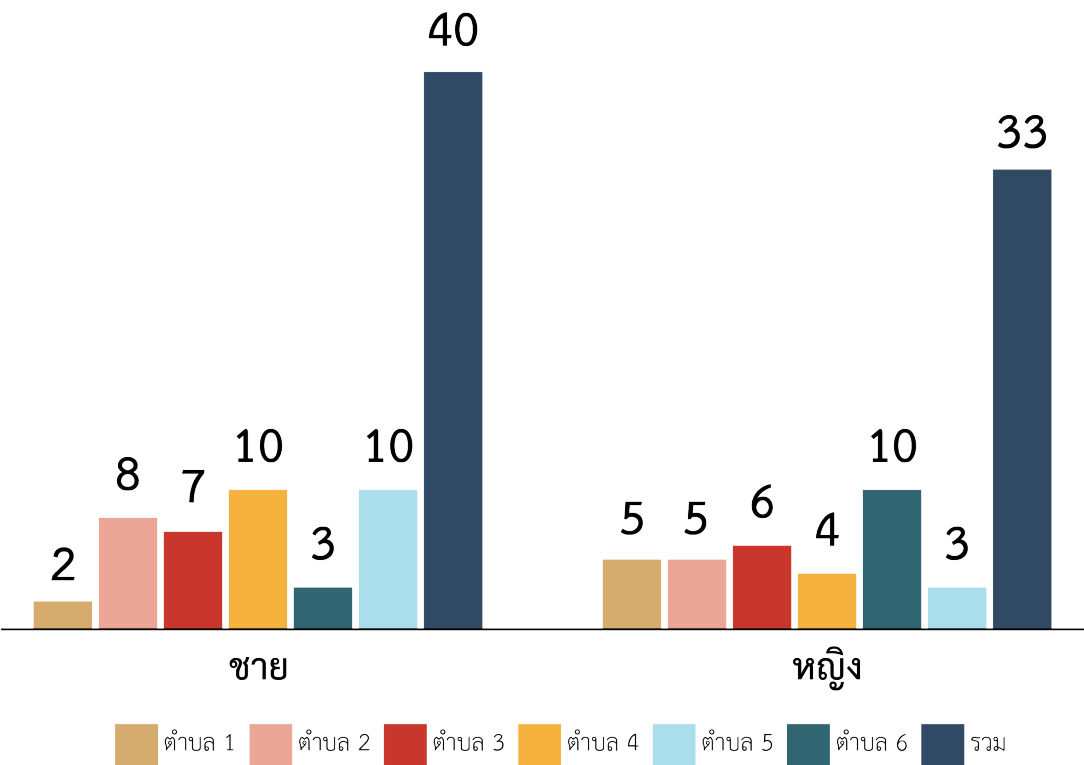
1. ชีวิต ความสัมพันธ์ของแรงงานย้ายถิ่นในแปลงปลูกดอกไม้

1.1 ต้นทาง, การย้ายถิ่น และสถานะของแรงงานย้ายถิ่น

จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูล 73 คน มีทั้งผู้หญิงและชายในระหว่างช่วงอายุต่างๆ (แผนภาพที่ 1 และ 2)

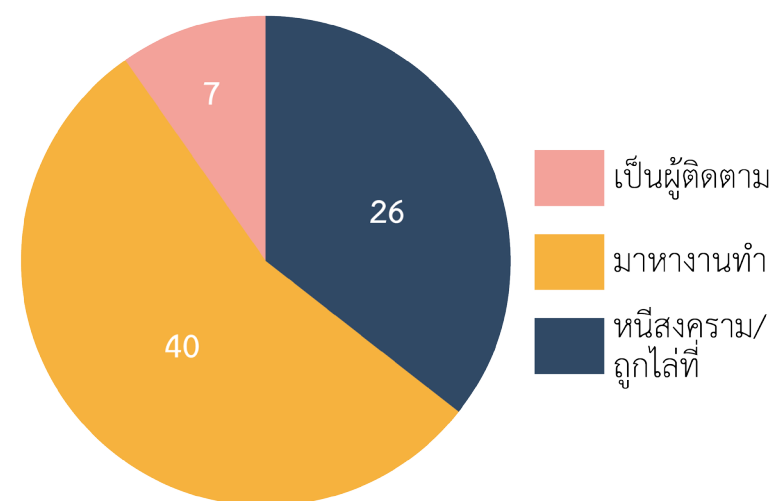
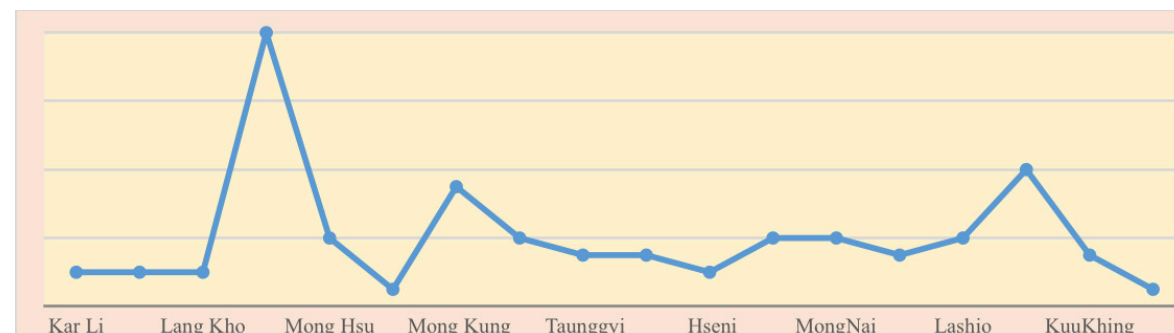

แผนภาพที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง (ผู้ให้ข้อมูล)

ทีมวิจัยพบว่าแรงงานย้ายถิ่นในพื้นที่ศึกษามาจากเมืองต่างๆ ในรัฐฉาน 19 แห่ง ได้แก่ เมืองกาเล่ (Kar Li), เกงตอง (Kyain-Taung), ลางเคอ (Lang Kho), ลายคำ (Laihka), เมืองฮู้ (Mong Hsu), โชคำ (Kho Kham), เมืองกั้ง (Mong Kung), เกซี (Kyethi), ตองจี (Taunggyi), โชหล่า (Kho Lam), แสนหวิ (Hseni), เมืองปิ่น (Mong Pen), เมืองนาย (Mong Nai), เมืองโต้น (Mong Ton), ล่าเลี้ยว (Lashio), น้ำจ่าง (Nam Sang), กุนอิง (KuuKhing) และตันยาน (Tang Yan) มีทั้งคนชาติพันธุ์พม่า และไทใหญ่ (แผนภาพที่ 3)

แผนภาพที่ 3 แสดงพื้นที่ต้นทางของประชากรในพื้นที่ศึกษา 6 ตำบลของอำเภอแม่ริม

แผนภาพที่ 4

จากการสอบถาม พบว่า การเข้ามาในเมืองไทยมี เหตุผล 2 ประการ สาเหตุแรก- เพราะถูกเจ้าหน้าที่รัฐบาลไล่ที่/ หนีการสู้รบในอดีต และสาเหตุ ที่สอง-มาหางานทำ ต้องการมี ชีวิตที่ดีกว่าเดิม โดยมาพร้อม หน้าพร้อมตากันทั้งครอบครัว

▶ แรงงานย้ายถิ่นข้ามพรมแดนไทย-พม่าที่เข้ามาด้วยสาเหตุแรก แบ่งได้เป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่มแรก-เป็นกลุ่มที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยมานานแล้ว ข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ระบุว่า เป็นการอพยพเข้ามาทางอำเภอฝางในปี พ.ศ.2533-2534 เนื่องจากมี สถานการณ์ในประเทศพม่าในเวลานั้น คนกลุ่มนี้เคยอาศัยในอำเภอต่างๆ ภายในจังหวัด เชียงใหม่แล้วย้ายเข้ามาในพื้นที่ใกล้ตัวเมืองของจังหวัดเชียงใหม่มากขึ้น หรือเป็นแรงงานที่ย้าย

ถิ่นภายในประเทศไทยเอง

ตัวอย่างของคนกลุ่มนี้ก็คือแสงหอมและสามี ปัจจุบันคนกลุ่มนี้จะถือเอกสาร บัตรประจำตัวคนไม่มีสัญชาติไทย (บัตรเลข 6)

กลุ่มที่สอง-ได้แก่คนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยมานานแล้ว แต่ตกหล่นการจัดทำ ทะเบียนและบัตรในช่วงเวลาที่ผ่านมา จนกระทั่งเพิ่งได้รับการสำรวจและจัดทำทะเบียนประวัติ ในปีพ.ศ.2549-2552 โดยถือเอกสารคือทะเบียนประวัติผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร และ บัตรประจำตัวขึ้นต้นด้วยเลข 0⁴

และกลุ่มที่สาม-คือคนที่เคยถือบัตรเลข 6 แต่ปัจจุบันได้รับการการอนุญาตให้มี สิทธิอาศัยถาวรในประเทศไทย (Permanent Residence-PR) โดยคนกลุ่มนี้จะถือเอกสารคือ ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ใบถิ่นที่อยู่ และบางคนอาจไปขอทำบัตรประจำตัวคนไม่มีสัญชาติ ไทย (บัตรเลข 8)⁵

แรงงานย้ายถิ่นกลุ่มนี้จะต้องยื่นขอใบอนุญาตทำงาน (ตท.7)

▶ ส่วนแรงงานย้ายถิ่นที่เข้ามาด้วยสาเหตุที่สอง อาจจะเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยนาน แล้ว หรือเป็นคนเพิ่งเข้ามาก็ได้ แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มเช่นกัน คือ

กลุ่มแรก-เป็นแรงงานย้ายถิ่นที่เข้ามาในประเทศไทยโดยผิดกฎหมาย แต่ไป ขึ้นทะเบียนขอรับใบอนุญาตทำงาน ภายใต้นโยบายในแต่ละช่วงเวลา ทำให้ได้รับการผ่อนผัน ให้อาศัยอยู่ในประเทศไทยได้ชั่วคราว และสามารถทำงานได้⁶ โดยจะถือเอกสาร คือ ทะเบียน ประวัติประเภท ท.ร.38/1 และใบอนุญาตทำงาน (work permit) ที่ระบุว่าใครเป็นนายจ้าง ข้อมูลภาคสนามพบว่ามีเพียงสองคนที่ไม่มียุติบัตรการทำงาน

และกลุ่มที่สอง-คือแรงงานย้ายถิ่นที่เคยเข้าเมืองผิดกฎหมาย ถือเอกสารท.ร.

4 เป็นการสำรวจภายใต้มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2548

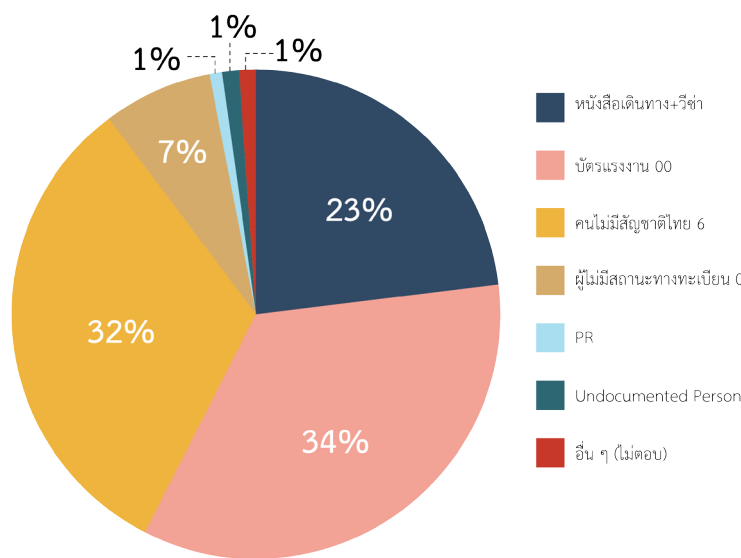
5 นับแต่อดีต รัฐไทยมีนโยบายในแต่ละช่วงเวลา กำหนดให้ชนกลุ่มน้อยบางกลุ่ม สามารถยื่นคำขอสถานะ ต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย ส่งผลให้เป็นผู้มีสิทธิอาศัยถาวรในประเทศไทย, มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535 (กลุ่มบุคคลบนพื้นที่สูง และชาวเขา 9 เผ่าที่เข้ามาในประเทศไทยก่อนวันที่ 3 ตุลาคม 2528, กลุ่ม ญวนอพยพ, จีนฮ่ออพยพ, ไทยลื้อ และอดีตโจรจีนคอมมิวนิสต์มาลายา), มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2543 (เพิ่มเติมกลุ่มผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า เนปาลอพยพ จีนฮ่ออิสระ), มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2553 และประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องให้สถานะคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแก่บุคคลที่อพยพเข้ามา ในราชอาณาจักรไทยและอาศัยอยู่มานานตามพ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ.2522 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2555 (ชนกลุ่ม น้อยและกลุ่มชาติพันธุ์ที่กระทรวงมหาดไทยสำรวจจัดทำทะเบียนไว้ก่อนวันที่ 18 มกราคม 2548 จำนวน 14 กลุ่ม ซึ่งมีเลขประจำตัว 13 หลักขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข 6 หรือเลข 7)

6 การผ่อนผันให้อาศัยอยู่และทำงานได้ชั่วคราว จะต้องมิมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 17 พ.ร.บ.คน เข้าเมือง พ.ศ.2542

38/1 และบัตร 00 ต่อมาได้ผ่านการพิสูจน์สัญชาติกับประเทศต้นทาง (เมียนมาร์) ทำให้มีบัตรประจำตัวในฐานะพลเมืองเมียนมาร์และเข้ามาทำงานในประเทศไทยโดยใช้หนังสือเดินทาง (Passport, Temporary Passport)

มีข้อสังเกตว่า มีแรงงานที่อาจย้ายถิ่นเข้ามาในประเทศไทยด้วยสาเหตุที่ยังไม่สามารถระบุได้ชัดเจนคือแรงงานที่ไม่มีเอกสารแสดงตนใดๆ

แผนภาพที่ 5 ประเภทของเอกสารแสดงตนของแรงงานย้ายถิ่น

1.2 ความสัมพันธ์ในแปลงดอกไม้

มองเห็นๆ ความสัมพันธ์ของแรงงานย้ายถิ่น (ทั้งกรณีที่ย้ายถิ่นมาจากเมียนมาร์ หรือย้ายถิ่นภายในประเทศไทยโดยเดินทางมาจากอำเภอต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่หรือจังหวัดอื่น) กับนายจ้าง ก็คือ “นายจ้าง หรือผู้ว่าจ้าง และลูกจ้าง” ในความหมายทั่วไป⁷ แต่ในรายละเอียดแล้ว พบว่า มีความแตกต่าง กล่าวคือ แรงงานย้ายถิ่นกับนายจ้างอาจมีสถานะเป็นลูกจ้างรายวัน

7 พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2551
มาตรา 5 ในพระราชบัญญัตินี้
“นายจ้าง” (แก้ไขโดยฉบับที่ 2) หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างให้และหมายความรวมถึง
(1) ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้าง
(2) ในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคลให้หมายความรวมถึงผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลให้ทำการแทนด้วย
“ลูกจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร
“ผู้ว่าจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงว่าจ้างบุคคลอีกบุคคลหนึ่งให้ดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของงานใดเพื่อประโยชน์แก่ตน โดยจะจ่ายสินจ้างตอบแทนผลสำเร็จแห่งการงานที่ตนนั้น

รายเดือน หรือรับค่าจ้างเหมา (เหมือนกรณีของแสงหอม) แต่มีบางกรณีที่ไม่ใช่ โดยพวกเขาจะมีสถานะเป็นลูกจ้างแคในเอกสารที่ถือเท่านั้น แต่ความสัมพันธ์ที่แท้จริงแล้ว พวกเขา “เป็นหุ้นส่วน” หรือ “เป็นคนเช่าที่ดิน”

กรณีของ “หุ้นส่วน” จะเป็นลักษณะที่ว่า คนไทยคือเจ้าของที่ดิน จะเป็นคนลงทุนพื้นที่สำหรับทำแปลงดอกไม้ จะเป็นคนจัดหาสารเคมี ปุ๋ย รวมถึงหาตลาด ส่วนแรงงานย้ายถิ่นคือคนออกแรงในกระบวนการปลูกตั้งแต่ต้นจนจบ หลังจากขายผลผลิตในแต่ละรอบการปลูกรายได้ทั้งหมดจะแบ่งกันคนละครึ่ง

ส่วนกรณีของ “คนเช่าที่ดิน” นั้น จะมีลักษณะว่า คนไทยซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินจะให้แรงงานย้ายถิ่นเช่าที่เพื่อทำแปลงปลูกดอกไม้ โดยแรงงานย้ายถิ่นผู้เช่าที่ดินจะรับผิดชอบจัดหาสารเคมี ปุ๋ย และดูแลกระบวนการปลูกทั้งหมด ในลักษณะนี้พบว่ามีรายละเอียดเพิ่มเติมอีกคือในส่วนของการขายดอกไม้ นั้น เจ้าของที่ดินและแรงงานย้ายถิ่นผู้เช่าที่ อาจตกลงกันว่า แรงงานย้ายถิ่นผู้เช่าจะต้องขายดอกไม้ทั้งหมดให้กับเจ้าของที่ดินเท่านั้น หรืออาจมีข้อตกลงเป็นว่า แรงงานย้ายถิ่นผู้เช่าที่สามารถขายดอกไม้ให้กับใครก็ได้ (ดูรายละเอียดในตารางที่ 4 และ 5)

แน่นอนว่า แรงงานย้ายถิ่นผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้เช่าที่ดิน จะมีใบอนุญาตทำงาน เพียงแต่ต้องหาใครสักคนมาเป็นนายจ้างตามที่กฎหมายกำหนด และนั่นคือที่มาของ “นายหน้า” ที่อาจไม่ต้องเสียเงินจ้าง เพราะเป็นคนรู้จักที่ยินดีช่วยเหลือ และมีหลายกรณีที่ต้องจ่ายเงินเพื่อให้ได้ชื่อและที่อยู่มาระบุในเอกสารในฐานะนายจ้าง⁸

ตารางที่ 1 รูปแบบความสัมพันธ์ของลูกจ้างและนายจ้างในกิจการแปลงดอกไม้

ลักษณะ/ประเภท	รายได้	วันหยุด/สวัสดิการ
ลูกจ้างรายวัน	<ul style="list-style-type: none">150-300 บาท/คน/วัน (จ่ายเงินให้กับลูกจ้างรายสัปดาห์)นายจ้างยอมให้ไปรับจ้างที่สวนอื่น ได้ค่าจ้างวันละ 250-300 บาท	<ul style="list-style-type: none">หยุดได้ตามเหมาะสมนายจ้างให้ที่พัก (อยู่ในแปลงดอกไม้)จ่ายค่าน้ำไฟเอง

8 มีความคล้ายกับความสัมพันธ์ของ “นายจ้าง-ลูกจ้าง” ในกิจการก่อสร้าง โดยพบว่าลูกจ้างหลายคนในกิจการก่อสร้างนั้น บางคนคือ “เถ้าแก่” ที่รับเหมาก่อสร้าง หรือรับเหมาช่วงมาอีกต่อหนึ่งจากผู้รับเหมาคนไทย, ข้อมูลจากมสท.

ลักษณะ/ประเภท	รายได้	วันหยุด/สวัสดิการ
ลูกจ้างรับค่าจ้างรายเดือน	<ul style="list-style-type: none">4,000-7,000 บาท/คน/เดือน (1 ครอบครัวได้ประมาณ 10,000-14,000 บาท)ช่วงพักหน้าดิน นายจ้างจะให้ทำงานอย่างอื่น ปลูกอย่างอื่น เช่น ข้าวโพด หรือทำงานอย่างอื่นบางราย นายจ้างยอมให้ไปรับจ้างที่สวนอื่น ได้ค่าจ้างวันละ 250-300 บาท	<ul style="list-style-type: none">หยุดได้ตามเหมาะสมนายจ้างให้ที่พัก (อยู่ในแปลงดอกไม้)จ่ายค่าน้ำไฟเอง
ลูกจ้างรับค่าจ้างเหมาเป็นกำ	<ul style="list-style-type: none">รับเงินกำละ 10-15 บาทตามผลผลิต (สามารถเบิกเงินมาใช้ล่วงหน้าก่อน)นายจ้างยอมให้ไปรับจ้างที่สวนอื่น ได้ค่าจ้างวันละ 250-300 บาท	<ul style="list-style-type: none">หยุดได้ตามเหมาะสม, นายจ้างให้ที่พัก (อยู่ในแปลงดอกไม้) และจ่ายค่าน้ำไฟเองบางรายต้องเช่าที่พักในราคาถูกใกล้ๆ แปลงดอกไม้
เป็นหุ้นส่วน เจ้าของที่ดินลงทุนเรื่องพื้นที่แปลงดอกไม้ สารเคมี ปุ๋ย หาดตลาด ส่วนแรงงานออกแรง มีใบอนุญาตทำงาน โดยจ้างนายหน้าเป็นนายจ้าง	<ul style="list-style-type: none">แรงงานแบ่งค่าตอบแทนคนละครึ่งกับเจ้าของที่ดิน	<ul style="list-style-type: none">ทำที่พักเองในสวนจ่ายค่าน้ำไฟเองเช่าบ้านพักใกล้ๆ
เป็นคนเช่าที่ดิน ลงทุนด้วยเงินของตัวเอง ต้องขายให้กับเจ้าของที่ดินเท่านั้น มีใบอนุญาตทำงาน โดยจ้างนายหน้าเป็นนายจ้าง	<ul style="list-style-type: none">รับเงินตามที่ขายได้จริงมักถูกกดราคา เช่น ราคาตามท้องตลาดกำละ 15 บาท จะได้รับจากเจ้าของสวนกำละ 10 บาท (ถูกผูกขาด ต่อรองไม่ได้)	<ul style="list-style-type: none">ทำที่พักเองในสวนจ่ายค่าน้ำค่าไฟเอง

ลักษณะ/ประเภท	รายได้	วันหยุด/สวัสดิการ
เป็นคนเช่าที่ดิน ลงทุนด้วยตนเอง หาดตลาดเอง มีใบอนุญาตทำงาน โดยจ้างนายหน้าเป็นนายจ้าง	<ul style="list-style-type: none">รับเงินตามที่ขายได้จริง แต่หากราคาไม่ดี ต้องหาดตลาดเอง	<ul style="list-style-type: none">ทำที่พักเองในสวนจ่ายค่าน้ำค่าไฟเอง

จากตารางที่ 1 และตารางที่ 2 และคำถามเกี่ยวเนื่องในระหว่างสัมภาษณ์ พบว่า สถานะ “ผู้เช่าที่ดิน” ไปจนถึง “หุ้นส่วน” เป็นความฝันของแรงงานย้ายถิ่นหลายคน แม้จะต้องรับเอาความเสี่ยงจากราคาตลาด แต่แรงงานย้ายถิ่นจำนวนมากเห็นว่า น่าจะดีกว่าการเป็นลูกจ้างรายวัน รายเดือน เพราะในความจริงแล้ว นายจ้างจำนวนไม่น้อยจ่ายค่าจ้างช้า บางรายค้างจ่ายร่วม 5 เดือน หรือจ่ายในอัตราที่ต่ำกว่าที่ตกลงกันไว้

อย่างไรก็ดี มีบางเช่นกันที่กรณีแรงงานย้ายถิ่นซึ่งเป็นผู้เช่าที่ดิน ที่ประสบปัญหาเรื่องรายได้จากการขายดอกไม้ คือกลุ่มผู้เช่าที่ดิน โดยตกลงกับเจ้าของที่ดินว่าจะต้องขายผลผลิตให้แก่เจ้าของที่ดินเท่านั้น พบว่า หลายรายถูกกดราคา จนตกอยู่ในภาวะขาดทุนอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่ นายจ้าง (เจ้าของที่ดิน) จะอ้างว่าถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลางมาอีกทอดหนึ่ง หรือพ่อค้าคนกลางมารับดอกไม้ช้ากว่าที่นัด ทำให้ดอกไม้เสียราคา

ตารางที่ 2 รายได้ภายใต้ความสัมพันธ์

คำตอบแทนพื้นที่	ลูกจ้าง			เป็นหุ้นส่วน	เป็นผู้เช่าที่ดิน	รวม
	รายวัน (150-300 บ.)	รายเดือน (4,000-13,000 บ.)	เหมาเป็นกำ (10-15 บาท/กำ)			
• ตำบลที่ 1	4	1		2		7
• ตำบลที่ 2	1		6	3	3	13
• ตำบลที่ 3	2	3	2	1	5	13
• ตำบลที่ 4	3	1	5	4	1	14
• ตำบลที่ 5	1	2	7	2	1	13
• ตำบลที่ 6			7	3	3	13
• รวม	11	7	27	15	13	73

จากข้อมูลที่รวบรวมจากภาคสนามแล้ว ทีมวิจัยพบว่า แรงงานย้ายถิ่นอยากมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีข้อเสนอโดยสรุป 3 เรื่อง คือ

- ▶ อยากให้มีการเปิดโอกาสให้แรงงานย้ายถิ่นสามารถทำอาชีพได้หลากหลายมากขึ้น อยากเป็นผู้รับเหมา หรือผู้เช่าที่ดินอย่างถูกกฎหมาย
- ▶ อยากค้าขายดอกไม้ได้อย่างอิสระ
- ▶ นโยบายการขึ้นทะเบียนแรงงานมีความเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้เสียเงินในการทำบัตรจำนวนมาก

1.3 สารเคมีในแปลงปลูกดอกไม้

ทีมวิจัยรวบรวมสารเคมีที่ถูกใช้ในแปลงดอกไม้ สารเคมีที่ใช้สำหรับฆ่าแมลงได้แก่ กลุ่มอะบาเมคติน (Abamectin), กลุ่มเมโทมิล (Methomyl) ซึ่งเป็นทั้งชื่อทางการค้าและชื่อสามัญ ส่วนยาฆ่าวัชพืช (หญ้า) จะเป็นกลุ่มพาราควอต หรือกรัมม็อกโซน (ชื่อสามัญ คือ paraquat dichloride⁹), ไกลโฟเสท (Glyphosate)¹⁰ ฯลฯ (ตารางที่ 3) ซึ่งเป็นวัตถุอันตราย¹¹

9 เป็นสารที่ออกฤทธิ์เร็วและจะเสื่อมฤทธิ์ทันทีเมื่อตกถึงพื้นดิน สารนี้ละลายน้ำและแอลกอฮอล์ได้ดี ไม่มีสี มีกลิ่นอ่อน คล้ายกลิ่นแอมโมเนีย สารนี้มีพิษต่อผิวหนัง และเยื่อเมือก พบอาการผิวหนังแห้งแดง ผื่นแดง เป็นแผล เล็บซีดขาว เล็บเปราะ ระบบหายใจ พบอาการไอ เลือดกำเดาไหล เจ็บคอ หากทานเข้าไปทำให้เกิดพังผืดที่ปอด การหายใจล้มเหลว ดู สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่, ความรู้เรื่องโรคจากการประกอบอาชีพ, เอกสารเผยแพร่, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์, หน้า 25

พาราควอตในสารละลายเข้มข้นจะสามารถทำอันตรายเนื้อเยื่อที่สัมผัสกับสารพิษนั้น ทำให้ผิวหนังที่มือแห้งและแตกเป็นแผล บางครั้งอาจถึงกับสูญเสียเล็บมือ การสัมผัสกับสารเป็นระยะเวลานานเป็นสาเหตุทำให้เกิดเป็นตุ่มพองมีน้ำขังอยู่ข้างใน (Bistering) และเกิดแผล ถ้าได้รับสารพิษโดยทางหายใจจะทำให้มีเลือดกำเดาออก ถ้าเข้าตา จะทำให้เกิดอาการอักเสบอย่างรุนแรง (Severe conjuntivitis) และมีผลทำให้เกิดเยื่อตาขุ่นขาว (Corneal opacification) และทำให้ตาบอด ถ้าได้รับสารพิษจากการกินจะมีผลต่อทางเดินอาหาร ไต ตับ หัวใจและอวัยวะอื่น, ดูเพิ่มเติม, วิทญา ตันอารีย์, การประเมินผลกระทบสุขภาพจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรในการปลูกพืชไร่ เขตเทศบาลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่, 2553, หน้า 12-14

10 มีฤทธิ์ดูดซึมและเข้าไปทำลายบริเวณรากของศัตรูพืช มีฤทธิ์ฆ่าหญ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว จึงทำให้เป็นที่นิยมมาก กล่าวได้ว่าเป็นสารกำจัดศัตรูพืชที่ถูกนำเข้ามากในประเทศไทยสูงสุดเป็นอันดับ 1 (ปี 2557) สารชนิดนี้สามารถปนเปื้อนสู่แหล่งน้ำได้ หมายความว่าไม่ใช่เพียงเกษตรกรเท่านั้นที่เสี่ยงต่อการรับสารพิษชนิดนี้ คนทั่วไปก็ตกอยู่ในความเสี่ยงเช่นกัน แต่ปัจจุบันยังมีความเข้าใจผิดคิดว่าไกลโฟเซตปลอดภัย สามารถใช้ได้โดยที่ไม่มีผลกระทบอะไร,ดูเพิ่มเติม ยาฆ่าหญ้า ปีศาจเจียบทำร้ายผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม, สืบค้นได้ที่ <http://www.greenpeace.org/seasia/th/news/blog1/blog/53150/>

11 ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ.2556 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 130 ตอนพิเศษ 125 ง วันที่ 27 กันยายน 2556

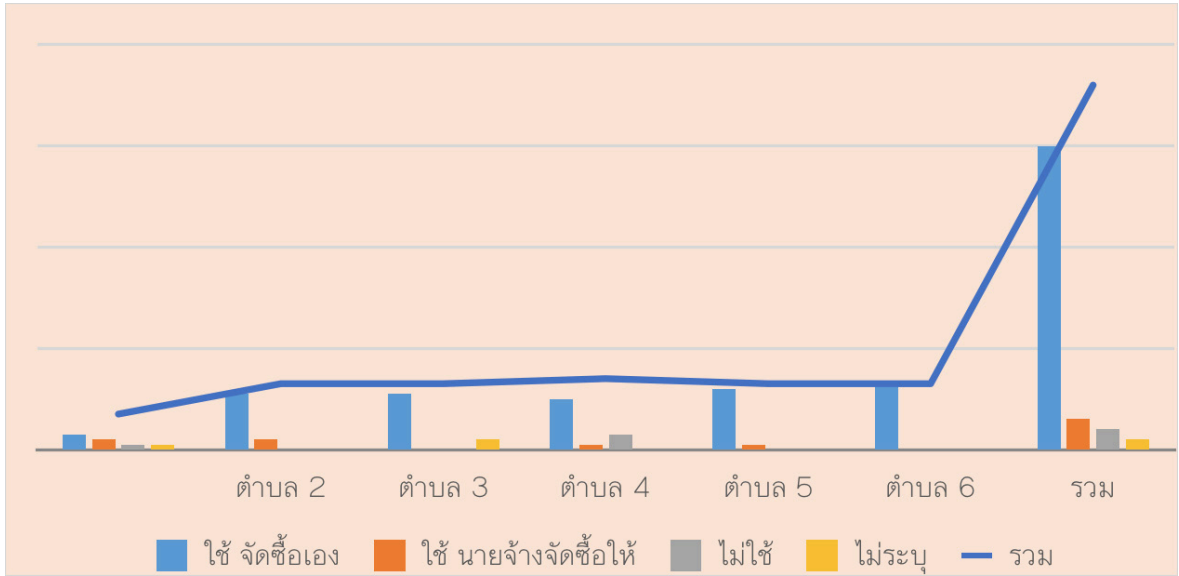
ตารางที่ 3 ประเภทของสารเคมีที่ใช้ในแปลงดอกไม้ใน 6 ตำบลของ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

สารเคมี	ชื่อสารเคมี	ชื่อสามัญ	ปริมาณที่ใช้	เวลาที่ใช้
ยาฆ่าแมลง ใช้การพ่น/ ฉีด	• อะบาเมคติน	อะบาเมคติน (Abamectin)	200ล./200 cc./2 ไร่	ตอนเช้ามีด หรือกลางคืน ไม่มีแดด
	• แอวกซ่า	สารเสริมประสิทธิภาพ แอ๊ปซ่า-80 (Apsa-80) ในเครือ Amway	200ล./200 cc./2 ไร่	ตอนเช้ามีด หรือกลางคืน ไม่มีแดด
	• อุลตราแมน			
	• นิวทรีแพลนด	นิวทรี แพลนด สารธาตุ อาหารแก่พืช (Nutri- plant) ในเครือ Amway		
	• ซอฟพลัส			
	• แลนเนท	เมโทมิล (Methomyl)		
	• บังโกคัน			
	• ยากามา		300ล./300 cc.	
	• จีวีไก้			
	• แมนยู			
	• คาโคนิน		200ล./200 cc./2 ไร่	
	• ลองดาน	คาร์โบซัลแฟน (Carbo- sulfan)		
	• อีร์ก้า	อะบาเมคติน (Abamec- tin)		
	• ไซเพอร์เมทริน	ไซเพอร์เมทริน (Cypermethrin)		
	• ซูเปอร์นินจา (ใช้กับดอกกุหลาบ)			

สารเคมี	ชื่อสารเคมี	ชื่อสามัญ	ปริมาณที่ใช้	เวลาที่ใช้
ยาฆ่าหญ้า ใช้โดยการ พ่น	• กรัสม็อกโซน	พาราควอตไดคลอไรด์ (Paraquat dichloride)	200ล./200 cc	เวลาเช้า หรือ กลางคืน ไม่มี แดด
	• พาราควอต			
	• ไกลโฟเซต	ไกลโฟเซต (Glyphosate)		
	• ราวด์อัฟ	ไกลโฟเซต ไอโซโพรพิล แอมโมเนียม (Glypho- sate Isopropylammo- nium)		
ใส่/โรย ปุ๋ยเคมี/ อินทรีย์	• ปุ๋ยเร่งเติบโต สูตร 15-15-15 • ปุ๋ยเคมี 30-10-10ปุ๋ยเคมี 16-16-16 • ปุ๋ยยูเรีย เร่งเติบโต • ปุ๋ยเคมี 15-15-45 • ปุ๋ยเคมี 0-18-24 • ปุ๋ยเร่ง เที่ยร่า เมียร่า • ปุ๋ยยาร่า 15-15-15			7 วัน/ครั้ง จนกว่าจะโต ขายได้
ยาเคมีกัน เชื้อรา	• ไดแทน	แมนโคเซบ (Mancozeb)	300ล./300 cc.	ประมาณ 7 วัน/ครั้ง
	• ดาโคลิน	คลอโรทาโลนิล (Chlorothalonil)		
	• ฟิงกูราน	คอปเปอร์ ไฮดรอกไซด์ (copper hydroxide)		
	• สกอร์	ไดฟีโนโคนาโซล (Difenoconazole)		
	• มาเฟอร์	แมนโคเซบ (Mancozeb)		
การปัก แมลง	• ไม่รู้ชื่อ			พิจารณาใช้ เองตามสภาพ ของพืช

จากการสัมภาษณ์ พบว่าแรงงานย้ายถิ่นป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมี คือ ไม่สูบบุหรี่ในขณะที่ใช้สารเคมี ปฏิบัติตามฉลากกำหนด สวมเสื้อแขนยาว กางเกงขายาว นอกจากนี้ยังมีการใช้อุปกรณ์ต่างๆ อาทิ สวมถุงมือและหน้ากากปิดจมูก สวมรองเท้าบูท โดยนายจ้างอาจจัดหาให้ หรือหาซื้อด้วยตัวเอง และพบว่ามีบางรายไม่ใช้สารเคมีโดยไม่มีอุปกรณ์ป้องกัน

แผนภาพที่ 6 การใช้อุปกรณ์ป้องกันในระหว่างใช้สารเคมี

อย่างไรก็ดี แม้จะมีความพยายามใช้อุปกรณ์ป้องกันสารเคมี แต่นี้อาจยังไม่ใช่ว่าดี แรงงานย้ายถิ่นให้ข้อมูลว่า การป้องกันตัวเองแต่ละแบบนั้น พวกเขาไม่ได้ทำด้วยความรู้ ความเข้าใจ แต่เป็นการทำตามที่นายจ้างบอก หรือกรณีที่นายจ้างไม่ได้มาสอนหรือบอกอะไร ก็ใช้วิธีสังเกตจากเพื่อนในแปลงอื่นๆ ทำตามคำแนะนำจากเพื่อนแรงงานด้วยกัน บ่อยครั้งพบว่าบางรายที่เพิ่งมาเริ่มงาน หลายคนใช้มือสัมผัสกับสารเคมีโดยตรง นอกจากนี้ลำพังเพียงผ้าคาดปิดปากและจมูกที่ขายตามท้องตลาด หรือเสื้อแขนยาว กางเกงขายาวอาจไม่สามารถใช้ป้องกันอันตรายต่อระบบอวัยวะที่สำคัญของร่างกาย ผ่านการหายใจ หรือการสัมผัสได้¹²

และเมื่อตรวจสอบสารเคมีที่ถูกใช้กันอย่างกว้างขวางในแปลงปลูกดอกไม้ อย่าง

12 สารกำจัดศัตรูพืชสามารถเข้าสู่ร่างกายได้ 3 ทาง คือการหายใจ ทางผิวหนังและทางปาก

กรณีการหายใจ เอกสารระบุว่า สารเคมีกำจัดแมลงที่เข้าสู่ร่างกายทางระบบหายใจนั้น อาจอยู่ในรูปฝุ่นหรือสารละลาย ฝุ่นที่มีขนาดเล็กจะเข้าสู่ระบบทางเดินหายใจ ส่วนสารเคมีในรูปสารละลายนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการระเหยเป็นไอของสารเคมีนั้นสูงหรือไม่ ถ้าสูงจะเกิดอันตรายได้มากขึ้น เช่น สารในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟส นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความสามารถในการละลายเข้าสู่ระบบเลือดในร่างกายอีกด้วย

กรณีทางผิวหนัง การดูดซึมของสารเคมีผ่านทางผิวหนังที่เกิดการฉีกขาด มีบาดแผลอยู่แล้ว จะมีการดูดซึมได้ดีกว่าผิวหนังปกติ นอกจากนี้ความสามารถในการละลายซึมผ่านผิวหนังของสาร ถ้าสารละลายได้ดีในไขมัน จะดูดซึมได้ดี เช่นสารในกลุ่มคลอรีเนเตด ไฮโดรคาร์บอน ทั้งนี้ถ้าฝุ่นของสารมีขนาดเล็กก็จะถูกดูดซึมได้ดีเหมือนในรูปสารละลาย ส่วนสารเคมีที่มีขนาดใหญ่จะไม่ถูกดูดซึมผ่านผิวหนังเลย สำหรับสารในกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตจะถูกดูดซึมผ่านผิวหนังได้ดีมากขณะที่อากาศร้อนจัด ผู้ฉีดพ่นจึงไม่ควรถอดเสื้อผ้าขณะฉีดพ่นสารเคมีในเวลาเที่ยงหรือเวลาแดดจัดโดยเด็ดขาด, อ้างแล้ว, ดูเชิงอรุณที่ 5 หน้า 24-25

กลุ่มอะบาเมคติน, กลุ่มเมโทมิล (Methomyl) และสารเคมีสำหรับฆ่าวัชพืช (หญ้า) ได้แก่ กลุ่มพาราควอต หรือกรัมม็อกโซน (paraquat dichloride) ไกลโฟเสท (Glyphosate) ก็พบว่า เมโทมิล (Methomyl) เป็นหนึ่งใน 12 สารกำจัดศัตรูพืชที่ต้องเฝ้าระวังที่กรมควบคุมโรคเห็นความสำคัญ และเป็นสารในกลุ่มเดียวกับวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเฝ้าระวังในการใช้ เนื่องจากเป็นสารที่มีปริมาณการใช้มาก มีความเป็นพิษสูง หรือมีการตกค้างระยะยาวในสิ่งแวดล้อม¹³

นอกจากนี้ หากพิจารณาจากระดับความอันตรายที่กำหนดโดยองค์การอนามัยโลก, หน่วยงานคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของสหรัฐ และของประเทศไทยเอง (ตารางที่ 4) ก็พบว่า สารเคมีที่ถูกใช้ในแปลงดอกไม้ในพื้นที่ศึกษานั้น มีความอันตรายในระดับสารพิษ (สีแดง) และมีความอันตรายในระดับเตือนภัย (สีเหลือง) จำนวน 6 ชนิดคือ

- ▶ มีความอันตรายในระดับสารพิษ (สีแดง) จำนวน 1 ชนิด คือ ยาฆ่าแมลงชนิดลองดาน คือ คาร์โบซัลแฟน (Carbosulfan)
- ▶ มีความอันตรายในระดับเตือนภัย (สีเหลือง) จำนวน 5 ชนิด แบ่งเป็นยาฆ่าแมลง 3 ชนิด ได้แก่ อะบาเมคติน (Abamectin), เมโทมิล (Methomyl) และอะบาเมคติน (Abamectin) และยาฆ่าหญ้า 2 ชนิด ได้แก่ พาราควอตไดคลอไรด์ (Paraquat dichloride) และคอปเปอร์ไฮดรอกไซด์ (copper hydroxide)

ตารางที่ 4 แสดงระดับความอันตรายของสารเคมีทางการเกษตร แยกตามหน่วยงานต่างๆ

องค์การอนามัยโลก		หน่วยงานคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของสหรัฐ		รัฐบาลไทย
ชั้น	ความรุนแรง	กลุ่ม	ระดับเตือนความเป็นพิษ	ฉลากแถบสี
La	พิษร้ายแรงยิ่ง	I	ระดับอันตรายสารพิษ	สีแดง
Lb	พิษสูงมาก			
LL	พิษสูงปานกลาง	II	ระดับเตือนภัย	สีเหลือง
LII	พิษน้อย	III	ระดับระมัดระวัง	สีน้ำเงิน
IV	พิษน้อยมาก	IV	ไม่เป็นพิษ	สีน้ำเงิน

ที่มา : ดัดแปลงจาก IMP ประเทศไทย

13 สารทั้ง 12 ชนิดนี้ ประกอบด้วย (1) อัลดีคาร์บ (Aldicarb) (2) บลาสติซิน เอส (Blasticidin-S) (3) คาร์โบฟูราน (Carbofuran) (4) ไดโครโทฟอส (Dicrotophos) (5) อีพีเอ็น (EPN) (6) อีโพรฟอส (Ethoprophos) (7) โฟมีทานเนต (Formethanate) (8) เมทิดาโรอน (Methidathion) (9) เมโทมิล (Methomyl) (10) อ็อกซามิล (Oxamyl) (11) เอ็นโดซัลแฟน (Endosulfan) (12) พาราโรอนเมทิล (Parathion Methyl)

มีข้อมูลน่าสนใจ จากข้อมูลการเฝ้าระวังโรคพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของสำนักระบาดวิทยา ปี พ.ศ.2545-2549 พบว่ามีจำนวนผู้ป่วยมีแนวโน้มสูงขึ้น ผู้ป่วยใน 510 ราย (ร้อยละ 35.12) ในปี พ.ศ.2550 ทั้งหมด ได้รับการวินิจฉัยการได้รับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืช สารเหล่านี้หากได้รับเป็นเวลานานอาจทำให้เกิดพิษเรื้อรัง เช่น พิษต่อระบบประสาท พิษต่อทางเดินอาหาร ระบบหัวใจและหลอดเลือด อีกทั้งยังมีผลต่อสารพันธุกรรมในเนื้อเยื่อของร่างกายซึ่งอาจก่อให้เกิดโรคมะเร็งได้¹⁴

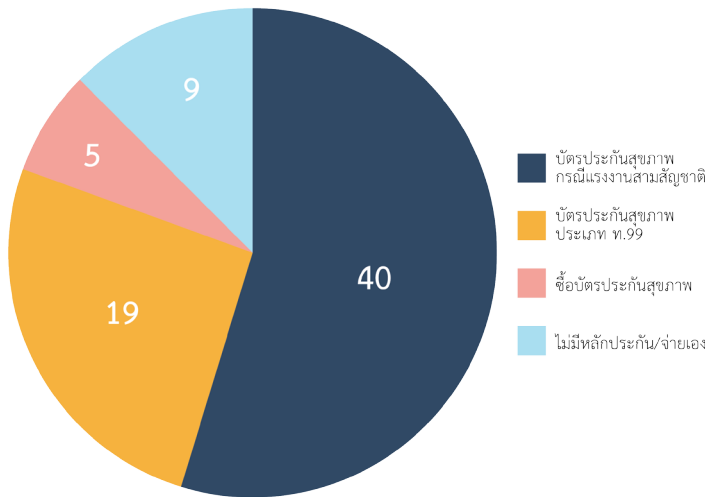
1.4 สุขภาพและการเข้าถึงบริการสุขภาพของคนปลูกดอกไม้

แรงงานย้ายถิ่นซึ่งอยู่กับสารเคมีทุกวัน เมื่อเริ่มมีอาการเจ็บป่วยที่แรงงานย้ายถิ่นสังเกตตัวเองแล้วเริ่มสงสัยว่า น่าจะเป็นผลจากการใช้สารเคมี อาทิ เวียนหัว ปวดหัว ผื่น คันตามแขนขา ผื่นหนังในขณะและหลังใช้สารเคมี มีบางรายที่ไอ อาเจียน เมื่อได้กลิ่นสารเคมี แต่ในความรู้สึกของแรงงานย้ายถิ่น พวกเขาคิดว่า มันไม่รุนแรงอะไร

ตารางที่ 4 อาการเจ็บป่วยและการพบหมอ

อาการเจ็บป่วยที่พบ	เพศ		ไม่พบหมอ	พบหมอ	หมอวินิจฉัย
	ชาย	หญิง			
ปวดเมื่อยตามแขนขาตัว	1	2	1	2	
เวียนหัวปวดหัว	4	10	5	9	
หน้ามืด อ่อนเพลีย	1	0		1	
ไอ อาเจียนเมื่อได้กลิ่นสารเคมี	1	1	1	1	
ผื่น คัน ตามแขน ขา ผื่นหนัง(ขณะ/หลัง)ใช้สารเคมี	4	4	3	5	
หอบหืด ไอ หายใจลำบาก	2	1		3	โรคหอบหืด
เป็นผ้า หน้าดำ	0	1	1		
ชาตามมือเท้า แขนขา	6	0	4	2	
เท้าเปื่อย	1	0	1		
ปวด วัณโรค	1			1	โรควัณโรค
รวม	16	24		40	

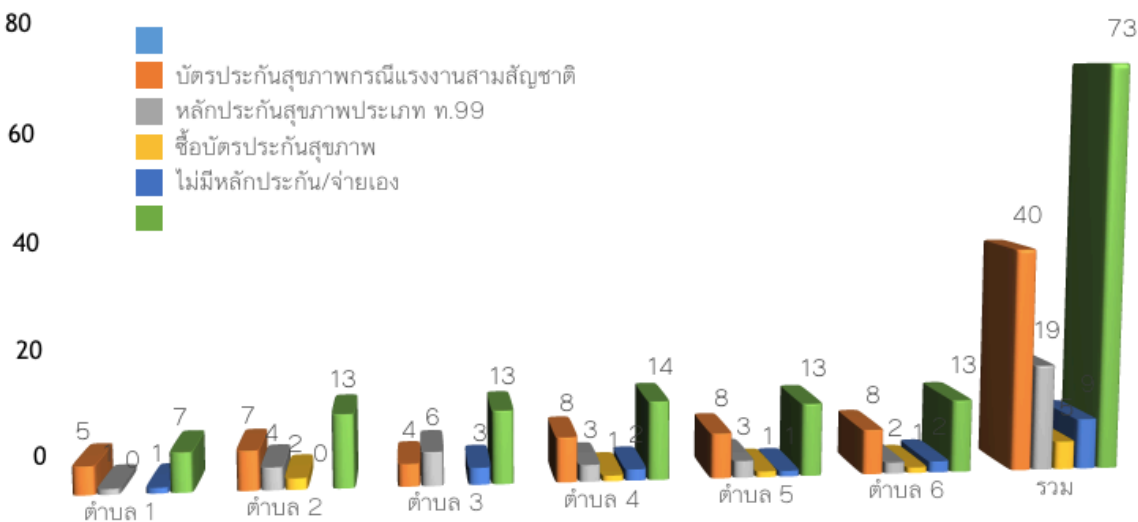
14 ดูเพิ่มเติม, วิทยา ตันอารีย์, อ้างแล้ว.

แผนภาพที่ 7

เมื่อถามถึงการดูแลรักษาอาการเจ็บป่วย พบว่าแรงงานย้ายถิ่นมีหลักประกันสุขภาพ มีเพียง 9 รายจาก 73 คนที่ไม่มีหลักประกันสุขภาพใดๆ เลย

แผนภาพที่ 8

แต่ประเด็นก็คือ แม้แรงงานย้ายถิ่นจะมีหลักประกันสุขภาพ แต่พวกเขาแทบจะไม่ได้ใช้สิทธิในหลักประกันสุขภาพดังกล่าว หรือไม่ไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลที่ตนเองมีสิทธิในหลักประกันสุขภาพ ส่วนใหญ่แล้วเมื่อมีอาการเจ็บป่วยก็เลือกที่จะไปหาหมอที่คลินิกใกล้บ้าน อนามัย ใกล้บ้าน หรือโรงพยาบาลรัฐอื่น

ดังนั้น

แรงงานย้ายถิ่นจำนวนไม่น้อยมีหลักประกันสุขภาพ แต่กลับเลือกที่จะเสียเงินรักษาตัวเอง หรือไปหาหมอที่คลินิก หรือโรงพยาบาลอื่นแทน

ตารางที่ 5

รักษาที่โรงพยาบาลตามสิทธิหลักประกัน	รักษารพ.ใกล้บ้าน	รักษาที่คลินิก
นครพิงค์	สันทราย	โป่งแยง
แม่เอย	อนามัย	ริมเวียง
		คลินิกใกล้เรือนจำหญิง
		มานพ แม่ริม

เท่าที่สอบถาม สาเหตุของการไม่ไปใช้สิทธิในหลักประกันสุขภาพนั้น ก็ด้วยเพราะข้อแรก-แรงงานย้ายถิ่น กลุ่มที่ถือบัตรประจำคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ไม่ทราบว่าตนเองมีสิทธิในหลักประกันสุขภาพ ประเภท ท.99¹⁵ จึงไม่ได้ไปขึ้นทะเบียนแสดงตนกับทางโรงพยาบาลที่ตนเองมีภูมิลำเนา อย่างไรก็ตาม มีแรงงานย้ายถิ่นที่ทราบถึงสิทธิของตนเอง แต่ไม่ได้ย้ายสิทธิตามมา เนื่องจากไม่รู้ว่าจะสามารถย้ายสิทธิจากโรงพยาบาลในภูมิลำเนาต้นทางของตนเองมายังจังหวัดเชียงใหม่ได้ ข้อที่สอง-ที่เป็นเหตุผลร่วมกันของแรงงานเกือบทุกคน รวมถึงแรงงานย้ายถิ่นที่ย้ายสิทธิมาตามภูมิลำเนาปัจจุบันของตนเองก็ไม่ไปใช้สิทธิฯ ก็คือ “เซ็ดกับท่าทีของบุคลากรที่โรงพยาบาลนั้น”

และข้อเท็จจริงร่วมที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ การไปหาหมอ ไม่ว่าจะเป็นคลินิกใกล้บ้าน หรือโรงพยาบาลรัฐที่ไม่ใช่โรงพยาบาลที่ตนมีสิทธิใช้หลักประกันสุขภาพ แรงงานย้ายถิ่นมีความรู้สึก “เสียเวลาเปล่า” เพราะบ่อยครั้งหมอให้แต่ยาแก้ปวด ซึ่งแรงงานย้ายถิ่นเห็นว่า “ให้แต่ยาแก้ปวดแบบนี้ ซื้อกินเองก็เหมือนกัน”

15 หลักประกันสุขภาพประเภท ท.99 ได้แก่ หลักประกันสุขภาพสำหรับกลุ่มคนไม่มีสัญชาติไทย ตามมติคณะรัฐมนตรี (ครม.) วันที่ 23 มี.ค. 2553 เรื่อง การให้สิทธิ (คืนสิทธิ) ขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขกับบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2558

2. บทวิเคราะห์

: ลูกจ้างหรือเถ้าแก่น้อยๆ ในแปลงปลูกดอกไม้ ก็คือ “แรงงานนอกระบบ” ที่ตกอยู่ในช่องว่างของระบบสวัสดิการ

2.1 แรงงานย้ายถิ่นในแปลงปลูกดอกไม้ ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างรายวัน รับจ้างในลักษณะจ้างทำของ หรือเป็นผู้ประกอบการหรือเถ้าแก่น้อย ในรูปแบบของ “ผู้เช่าที่ดิน” หรือ “หุ้นส่วนในแปลงปลูกดอกไม้” ก็ล้วนแต่อยู่ภายใต้ नियามของแรงงานนอกระบบ (Informal Sector)¹⁶ หรือแม้แต่บางคนที่นายจ้างจ้างโดยจ่ายค่าตอบแทนเป็นรายเดือน มีการจ้างงานระยะยาว แต่ก็ไม่ได้เข้าสู่ระบบประกันสังคม

ผลที่ตามมาคือ แรงงานย้ายถิ่นต้องเผชิญกับปัญหาค่าจ้าง เงินเดือนไม่แน่นอน ซึ่งแน่นอนว่าพวกเขาขาดอำนาจในการต่อรอง ไม่ได้ได้รับความคุ้มครองด้านความปลอดภัยและสุขภาพในระหว่างการทำงาน ไม่มีสถานะตามกฎหมายแรงงานและการประกันสังคม

มีข้อสังเกตว่า แม้พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ.2537 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.

16 องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization) ได้ให้ความหมายของแรงงานนอกระบบว่า หมายถึง แรงงานที่อยู่ในการจ้างงานในภาคเศรษฐกิจที่ไม่เป็นทางการ (informal sector) ซึ่งมีลักษณะเป็นกิจการขนาดเล็ก ตั้งได้ง่าย มีลักษณะเป็นธุรกิจชั่วคราว เรือ่น มักใช้วัตถุดิบในประเทศ มีการใช้แรงงานเป็นหลัก และมีการดัดแปลงเทคโนโลยีง่าย ๆ มาใช้ เป็นแรงงานอิสระที่ทำกิจกรรมเพื่อความอยู่รอด เช่น หาบเรียมถน คนชดรองเท้า คนเก็บขยะ คนเก็บเศษกระดาษและโลหะ แรงงานรับใช้ในบ้านที่รับค่าจ้างจากครัวเรือน ผู้รับงานไปทำที่บ้าน และคนงานในโรงงานที่ไม่ขึ้นทะเบียน ซึ่งเป็น “ลูกจ้างแอบแฝง” (disguised wage workers) ในเครือข่ายการผลิต และผู้ประกอบการอาชีพอิสระในสถานประกอบการขนาดจิ๋วซึ่งทำงานด้วยตนเอง หรือมีสมาชิกในครอบครัว หรือมีผู้ฝึกงานหรือมีลูกจ้างช่วย (สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ และสำนักประกันสังคม 2546)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ทำการสำรวจแรงงานนอกระบบรวมไปกับการสำรวจแรงงาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา โดยได้ให้คำนิยามของ “แรงงานนอกระบบ” ว่าหมายถึง ผู้ทำงานที่ไม่ได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม จากทางราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การปกครองส่วนภูมิภาค องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน ลูกจ้างรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศ และลูกจ้างที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติประกันสังคม 2533 และ พระราชบัญญัติเงินทดแทน 2537 สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2548)

สำนักงานประกันสังคม (2548) ให้ความหมาย “แรงงานนอกระบบ” ว่าหมายถึง ผู้ใช้แรงงานที่ไม่ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายประกันสังคม เป็นบุคคลที่ไม่ใช่ข้าราชการ และมีเงินเดือนประจำ ได้แก่ ลูกจ้างในกิจการภาคเกษตร และประมง ลูกจ้างที่จ้างในลักษณะเป็นครั้งคราว หรือตามฤดูกาล ลูกจ้างที่ทำงานบ้าน ผู้ประกอบอาชีพอิสระทั้งภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ผู้รับงานไปทำที่บ้านและผู้รับจ้างทำของ

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน (2550) ให้ความหมายของ “แรงงานนอกระบบ” ว่า เป็นผู้ทำงานในภาคเศรษฐกิจที่ไม่เป็นทางการหรือในสาขานอกระบบ ซึ่งเป็นการทำงานที่ไม่มีระเบียบแบบแผน และไม่มีการรวมตัวจัดตั้งเป็นองค์กรนอกระบบ

ดูเพิ่มเติม “ทิศทางการแรงงานนอกระบบ : การวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจแรงงานนอกระบบของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2548-2554” จัดทำโดยแผนงานติดตามสถานการณ์ความเป็นธรรมด้านสุขภาพ (Health Equity Monitoring Project), สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ (IHPP) กระทรวงสาธารณสุข, ธันวาคม 2556, หน้า 9-16

แรงงานนอกระบบ สามารถจำแนกได้อีกเป็น 2 กลุ่มคือ (1) กลุ่มที่ทำงานรับจ้างมีเงินเดือนประจำ ได้แก่ แรงงานที่รับจ้างเอางานไปทำที่บ้าน, แรงงานรับจ้างทำของ, แรงงานรับจ้างทำการเกษตร ตามฤดูกาล แรงงานในกิจการประมง คนขับรถส่วนตัวตามบ้าน ฯลฯ (2) กลุ่มที่ทำงานอาชีพอิสระ ได้แก่ คนขับรถรับจ้าง เกษตรกร ชาวนา ชาวสวน ช่างเสริมสวย ช่างตัดผม เจ้าของร้านขายของชำขนาดเล็ก ฯลฯ

2558 จะเปิดโอกาสให้แรงงานนอกระบบสามารถเข้าสู่ระบบประกันสังคม โดยจ่ายเงินสมทบ¹⁷ ผ่านช่องทางของการประกันตน ตามมาตรา 40¹⁸ โดยจะต้องมีคุณสมบัติคือ เป็นผู้ที่มิอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์ ณ วันสมัครไม่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 (ไม่เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการ) หรือผู้ประกันตนโดยสมัครใจ มาตรา 39 (เคยเป็นลูกจ้างในสถานประกอบการ) แต่แรงงานย้ายถิ่นในแปลงปลูกดอกไม้ ก็ไม่สามารถเข้าสู่ระบบประกันสังคมผ่านช่องทางของการประกันตนเองได้อยู่ดี เพราะแรงงานทุกคนไม่มีสัญชาติไทย

แม้กฎหมายประกันสังคม จะไม่ได้กำหนดว่าผู้ทรงสิทธิตามกฎหมายฉบับนี้จะต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย โดยกำหนดเพียงว่า ลูกจ้าง หมายความว่า ผู้ซึ่งทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้าง¹⁹ แต่ในทางปฏิบัติ ปัจจุบัน มีเพียงแรงงานต่างด้าวที่ผ่านกระบวนการพิสูจน์สัญชาติกับประเทศต้นทาง (มีหนังสือเดินทาง ออกโดยประเทศต้นทาง) เข้ามาทำงานตามความตกลงว่าด้วยการจ้างแรงงานข้ามชาติระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่ภาคี (MOU) ซึ่งปัจจุบันคือลาว กัมพูชา และเมียนมาร์เท่านั้นที่สามารถเข้าสู่ระบบประกันสังคมได้

อาจกล่าวได้ว่า แรงงานย้ายถิ่นในแปลงปลูกดอกไม้ไม่มีสิทธิในหลักประกันสุขภาพที่สามารถเข้ารับการรักษายาบาลได้โดยไม่ต้องจ่ายเอง แต่พิจารณาในแง่สิทธิหรือชุดสิทธิประโยชน์แล้ว สวัสดิการสังคมผ่านระบบประกันสังคมคุ้มครองสิทธิแรงงานได้ดีกว่าหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า กล่าวคือจะได้รับเงินทดแทนจากการขาดรายได้เมื่อเจ็บป่วย เมื่อนอนโรง

17 การจ่ายเงินสมทบบมี 2 ทางเลือก คือ ทางเลือกที่ 1 จ่าย 100 บาท/เดือน (จ่ายเอง 70 บาท รัฐสนับสนุน 30 บาท) และทางเลือกที่ 2 จ่าย 150 บาท/เดือน (จ่ายเอง 100 บาท รัฐสนับสนุน 50 บาท) ความเป็นผู้ประกันตนจะเริ่มตั้งแต่วันที่จ่ายเงินสมทบงวดแรก

18 มาตรา 40 บุคคลใดซึ่งมิใช่ลูกจ้างตามมาตรา 33 หรือไม่อยู่ในบังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้อาจสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัตินี้ได้ โดยแสดงความจำนงต่อสำนักงาน ทั้งนี้ คุณสมบัติของบุคคลดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

หลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสมทบของผู้ประกันตน ประเภทของประโยชน์ทดแทนที่จะได้รับตามมาตรา 54 ตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแห่งสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทน ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ให้รัฐบาลจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ไม่เกินกึ่งหนึ่งของเงินสมทบที่ได้รับจากผู้ประกันตนตามวรรคหนึ่ง

19 “ลูกจ้าง” ตามมาตรา 5 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558

พยาบาล, เงินทดแทนการขาดรายได้เมื่อทุพพลภาพ, ค่าทำศพ, เงินบำเหน็จชราภาพ²⁰

2.2 จากอาการเจ็บป่วยของแรงงานย้ายถิ่น (ตารางที่ 4) จะเห็นได้ว่ามีเพียงอาการเจ็บป่วย 2 ชนิดที่แพทย์สามารถวินิจฉัยระบุถึงโรคที่แรงงานย้ายถิ่นเป็น คือโรคหอบหืด และวัณโรค ส่วนอาการอย่างอื่น อาทิ เวียนหัว ปวดหัว, หนาว, หน้ามืด อ่อนเพลีย, ผื่น คัน ตามแขนขา ผิวน้ำ(ขณะ/หลัง)ใช้สารเคมี, ชาตามมือเท้า แขนขา ไอ อาเจียนเมื่อได้กลิ่นสารเคมี แต่แพทย์ไม่สามารถวินิจฉัยได้ว่าเป็นอาการของโรคอะไร แน่แน่นอนว่าแรงงานย้ายถิ่นทุกคนสงสัยเกี่ยวกับอาการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับตัวเอง มีคำถามว่ามันเกิดจากการทำงานของพวกเขา (การใช้สารเคมีในแปลงปลูกดอกไม้) หรือเปล่า

“การปวดหัว เวียนหัว หรือการคันตามผิวน้ำ มันไม่ใช่ Symptom มันเป็นแค่ Sign ที่นำไปสู่การวินิจฉัยค่อนข้างลำบาก ต้องตรวจเพิ่ม” คือคำตอบของชินกมล สุขดี พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ กลุ่มงานอนามัยสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัย สำนักงานสาธารณสุขเชียงใหม่²¹ เธอให้ข้อมูลว่า สารเคมีในการเกษตรมักมีผลกับระบบประสาทส่วนกลาง (มีหัวอ่อนเพลีย) ระบบทางเดินหายใจ ผิวน้ำ บางรายอาจมีอาการเจ็บป่วยเฉียบพลัน แต่บางรายจะสะสมจนถึงระยะเวลาหนึ่งถึงจะแสดงอาการของโรคออกมา

“1 วัน ถึง 1 อาทิตย์คือความหมายของการเจ็บป่วยแบบเฉียบพลัน ที่สามารถวินิจฉัยได้ว่าเป็นโรคอะไร แต่ในกรณีของการสะสมเรื้อรัง มันยากที่จะบอกว่าใช้เวลาเท่าไร อาการของโรคนั้นๆ จะแสดงตัวออกมา สามารถวินิจฉัยได้ว่าผู้ป่วยเป็นโรคอะไร มันเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณที่ได้รับกับช่วงเวลา ที่ไม่สามารถเฉพาะเจาะจงได้ แต่ละคนจะ

20 สิทธิประโยชน์พื้นฐาน ประกอบไปด้วย

1. เงินทดแทนการขาดรายได้เมื่อเจ็บป่วย เมื่อนอนโรงพยาบาลเป็นผู้ป่วยในตั้งแต่ 2 วันขึ้นไป จะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้จำนวน 200 บาทต่อวัน ไม่เกิน 20 วันต่อปี เงื่อนไขจ่ายเงินสมทบครบ 3 เดือน ภายในระยะเวลา 4 เดือน (การรักษาพยาบาลใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพ (บัตรทอง) จากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ)
2. เงินทดแทนการขาดรายได้เมื่อทุพพลภาพ รับเงินทดแทนการขาดรายได้จำนวน 500 - 1,000 บาทต่อเดือน เป็นเวลานานถึง 15 ปี เงื่อนไข เงินทดแทนการขาดรายได้เมื่อทุพพลภาพขึ้นอยู่กับระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบครบ 6 เดือนขึ้นไป (ต้องเป็นผู้ทุพพลภาพหรือทุพพลภาพเพิ่มขึ้นตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการแพทย์)
3. ค่าทำศพ (เสียชีวิต) จะได้รับค่าทำศพจำนวน 20,000 บาทต่อราย เงื่อนไข จ่ายเงินสมทบครบ 6 เดือน ภายในระยะเวลา 12 เดือน
4. เงินบำเหน็จชราภาพผู้ประกันตนสามารถรับเงินก่อนเมื่ออายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ เงื่อนไข มีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์

นอกจากนี้สำนักงานประกันสังคม ยังมีทางเลือกเพิ่มเติมอีกด้วย ตามความสมัครใจในการจ่ายเงินสมทบ ได้แก่ กรณีขอสิทธิประโยชน์ 1 (จ่ายเงินสมทบ 100 บ./เดือน) จะได้รับสิทธิประโยชน์พื้นฐานคุ้มครอง 3 กรณี คือ เงินทดแทนการขาดรายได้เมื่อเจ็บป่วย เงินทดแทนการขาดรายได้เมื่อทุพพลภาพ เงินค่าทำศพ และกรณีขอสิทธิประโยชน์ 2 (จ่ายเงินสมทบ 150 บาท/เดือน) จะได้รับสิทธิประโยชน์พื้นฐานคุ้มครอง 4 กรณี คือ เงินทดแทนการขาดรายได้เมื่อเจ็บป่วย เงินทดแทนการขาดรายได้เมื่อทุพพลภาพ เงินค่าทำศพ เงินบำเหน็จชราภาพ (เงินออมกรณีชราภาพ), สิบล้านได้ที่ <http://www.sso.go.th/wpr/category.jsp?lang=th&cat=881>

21 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2560

มีปฏิกิริยาต่อสารแต่ละอย่างไม่เหมือนกัน ส่วนใหญ่แล้วจะเห็นอาการก็ประมาณ 15-20 ปี แต่พอเจอแล้ว มันมักเป็นอาการที่รุนแรงแล้ว ”

นี่คือลักษณะของการเจ็บป่วยหรือโรคจากการประกอบอาชีพ/การทำงานอย่างหนึ่ง

สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม นิยาม โรคจากการประกอบอาชีพ (occupational diseases) ว่าหมายถึง โรคที่เกิดจากปัจจัยในการประกอบอาชีพโดยตรง ซึ่งเป็นปัจจัยเดียวที่ก่อให้เกิดโรค โดยอาจเกิดทันที หรือเกิดผลกระทบที่เป็นพิษเฉียบพลัน โดยผู้ป่วยจะมีอาการในทันทีหลังจากสัมผัสสารเคมี เช่น คลื่นไส้ อาเจียน ปวดศีรษะ ปวดกล้ามเนื้อ ท้องร่วง หายใจติดขัด ตาพร่า เป็นต้น หรือเกิดผลกระทบที่เป็นพิษเรื้อรัง เกิดจากพิษสะสมที่ก่อให้เกิดโรคหรือปัญหาอื่นๆ เช่น มะเร็ง เบาหวาน อัมพฤกษ์ อัมพาต โรคผิวหนังต่างๆ การเป็นหมัน การพิการของทารกแรกเกิด หรือการเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ เป็นต้น โดยส่วนใหญ่โรคจากการประกอบอาชีพจะมีระยะฟักตัวนาน กล่าวคือ นับจากระยะการก่อโรค (latency period) ตั้งแต่เริ่มสัมผัสจนมีอาการและอาการแสดง ใช้เวลานานอย่างน้อย 10-15 ปี แต่มีความสำคัญคือ เมื่อเป็นโรคแล้วมักจะรักษาไม่หายขาด

โดยทั่วไป การวินิจฉัยโรค (diagnosis) ซึ่งเป็นกระบวนการที่แพทย์จะต้องตัดสินใจหรือลงความเห็นว่าคุณป่วย “เป็นโรคอะไร” ซึ่งจากข้อมูลที่มาพบแพทย์ในแต่ละครั้ง จากการซักประวัติ การตรวจร่างกาย การส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ เพื่อประมวลผลร่วมกับความรู้และประสบการณ์ของแพทย์ จึงจะนำไปสู่การวินิจฉัยโรคที่ถูกต้องและการรักษาโรคที่ถูกต้อง แต่การวินิจฉัยโรคจากการทำงานไม่ใช่การวินิจฉัยหาโรค แต่เป็นการวินิจฉัยว่าโรคที่เป็นอยู่นั้นเกิดจากการทำงานหรือไม่ หรืออาจกล่าวได้ว่า การวินิจฉัยโรคจากการทำงานนั้นก็คือ “การวินิจฉัยหาสาเหตุของโรค” (disease causation) นั่นเอง ด้วยเหตุนี้ การวินิจฉัยโรคจากการทำงานจึงต้องใช้ความรู้ในการหาสาเหตุ (causal relationship) มาพิจารณาเป็นหลักสำคัญ โดยการวินิจฉัยโรคในกรณีทั่วไปกับการวินิจฉัยโรคจากการทำงานนั้นมีความต่อเนื่องกัน การวินิจฉัยโรคจากการทำงานจะทำได้ก็ต่อเมื่อแพทย์ทราบแล้วว่าผู้ป่วยเป็นโรคอะไร จึงจะสามารถวินิจฉัยได้ว่าโรคนั้นมีสาเหตุเกิดจากการทำงานหรือไม่²²

จึงไม่น่าแปลกใจว่า แพทย์จะไม่มีการวินิจฉัยถึงอาการต่างๆ ว่าเป็นอาการของโรคที่เกิดจากการทำงานในแปลงปลูกดอกไม้ หรือโรคที่เกิดจากการทำงาน (occupational disease) ส่วนหนึ่งเกิดจากแนวคิดทางการแพทย์เองที่เห็นว่าอาการหนึ่งๆ (sign) อาจเกิดจากหลายสาเหตุ การจะระบุได้ว่าเป็นผลกระทบจากการใช้สารเคมีในแปลงปลูกดอกไม้ จะทำได้ก็

22 หลักการวินิจฉัยโรคจากการทำงาน เรียบเรียงโดยนพ.วิวัฒน์ เอกบูรณะวัฒน์, สืบค้นได้ที่ http://www.summacheeva.org/index_article_diagnosis.htm

ต่อเมื่อมีความชัดเจนว่า มีสิ่งคุกคาม (hazard) แล้วไปสัมผัส (exposure) สิ่งคุกคามนั้น ภายใต้ระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งหรือสามารถยืนยันระยะเวลาก่อโรค (induction time) โดยสามารถแยกโรคที่มีอาการเหมือนกันโรคอื่นๆ ออกไปก่อน (differential diagnosis) นอกจากนี้ ยังมีประเด็นในเชิงเปรียบเทียบด้วยว่า หากแรงงานย้ายถิ่นสัมผัสต่อสิ่งคุกคามในงานแบบเดียวกัน ย่อมมีโอกาสที่จะเกิดโรคแบบเดียวกันด้วย (consistency) นอกจากนี้ยังมีข้อเท็จจริงว่า คน จะมีความทนทาน (tolerance) และความไวต่อการรับพิษ การแพ้หรือการเกิดโรค (susceptibility) ที่ไม่เท่ากันในแต่ละคน รวมถึงยังขึ้นกับอายุ เพศ พันธุกรรม ระยะเวลาทำงานในแต่ละวัน สิ่งแวดล้อม โรคประจำตัว พฤติกรรมสุขภาพ เป็นตัวกำหนดโรคในแต่ละคนอีก

ข้อมูลเพิ่มเติม

ปัจจุบัน กรมควบคุมโรค โดยสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมมีการเฝ้าระวังสุขภาพของเกษตรกร โดยมีการตรวจคัดกรองสุขภาพกลุ่มเกษตรกรที่มีการใช้สารกำจัดศัตรูพืชกลุ่มออร์กาโนฟอสเฟสและคาร์บาเมต ด้วยกระดาษทดสอบพิเศษ (Reactive Paper) เพื่อตรวจหาระดับเอ็นไซม์โคลีนเอสเตอเรส (Cholinesterase) ในร่างกายของผู้สัมผัสสารเคมี มีการรายงานผลว่าระหว่างปีพ.ศ.2535-2550 พบว่า สัดส่วนผู้ที่มีความเสี่ยงและไม่ปลอดภัยสูงขึ้นจากเดิมร้อยละ 20.41 เป็นร้อยละ 38.52 รวมถึงมีการรายงานการเจ็บป่วยจากโรคพิษสารเคมีกำจัดแมลงของสำนักกระบาดวิทยามีอัตราป่วยอยู่ระหว่าง 2-6 ต่อประชากร 100,000 คน²³

ชื่นกมล อธิบายว่า แนวทางการเฝ้าระวังด้วยการตรวจคัดกรองสุขภาพ เป็นแนวทางในเชิงป้องกัน (Protection) เพราะโรคจากการสัมผัสกับสารเคมีนั้น “เจอแล้วไม่สามารถรักษาได้เลย อาการจะเป็นๆ หายๆ ยาแค่บรรเทา ทั้งยังคล้ายกับโรคมะเร็ง ถ้าเจอเร็ว ก็มีวิธีการรักษา แต่ส่วนใหญ่แล้ว กว่าจะรู้ตัว กว่าจะมาหาหมอ กว่าหมอหาเจอว่าเกิดจากอะไร ก็แทบช่วยอะไรไม่ได้แล้ว”

วิธีการที่ตอนนี้สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมดำเนินการก็คือ การตั้งคลินิกสุขภาพเกษตรกร ซึ่งหมายถึงการจัดบริการทางด้านสุขภาพที่สอดคล้องกับการได้รับผลกระทบจากการทำงานหรือกรณีปัญหาสุขภาพอื่นๆ ของเกษตรกร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อดูแลสุขภาพเกษตรกรอย่างครบวงจร โดยกำหนดให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เป็นหน่วยงานแรกรับดูแล ในฐานะ

23 สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค, “คู่มือการจัดบริการอาชีวอนามัยสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข : คลินิกสุขภาพเกษตรกร”, พ.ศ.2557, หน้า 3

หน่วยบริการปฐมภูมิที่ตั้งอยู่ในชุมชน โดยมีเป้าหมายคือ แรงงานในชุมชน ซึ่งหมายถึงคนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ประกอบอาชีพและมีรายได้อาศัยในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยบริการปฐมภูมิ เช่น กลุ่มอาชีพเกษตรกร ก่อสร้าง เสริมสวย ฯลฯ โดยกลุ่มเป้าหมายในระยะแรกเน้นไปที่กลุ่มเกษตรกร (ไม่มีสวัสดิการประกันสังคมแต่มีสิทธิในการรักษาพยาบาลตามสิทธิของสำนักงานหลักประกันสังคมแห่งชาติ)²⁴ สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เจาะจง “คนไทย” นี้ ชื่นกมล ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า หากระหว่างทางการดำเนินงานพบเกษตรกรที่ไม่มีสัญชาติไทยทางคลินิกสุขภาพฯ ก็จะทำเนิการตรวจและเก็บข้อมูลเช่นกัน แต่ในทางปฏิบัติ กลับพบว่า “เราไม่เคยพบคนต่างด้าวเลย”

24 เฟิงอ้าง, หน้า 7-20

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงานในระยะต่อไป

รายงานฉบับนี้เป็นเพียงงานศึกษาถึงสถานการณ์ของแรงงานย้ายถิ่นในภาคเกษตร โดยเลือกกิจการแปลงดอกไม้ในอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่ศึกษา จากข้อค้นพบเบื้องต้น ทีมวิจัยเห็นว่ามีความสำคัญที่ต้องดำเนินการศึกษาวิจัยในเชิงลึกต่อไปคือ ประการแรก-งานศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะต่อการจัดการความเสี่ยงต่อผลกระทบด้านสุขภาพของแรงงานนอกระบบที่เป็นแรงงานย้ายถิ่น (ไม่มีสัญชาติไทย) และประการที่สอง-งานศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการทำงานของแรงงานย้ายถิ่นที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน

Report on the state of migrant workers employed in flower plantations in Mae Rim District, Chiang Mai

Dr.Darunee Paisanpanichkul,
et al

December 2016

Human Rights and Development Foundation (HRDF) :
Migrant Justice Programme

Report on the state of migrant workers employed in flower plantations in Mae Rim District, Chiang Mai

Background One of the Human Rights and Development Foundation (HRD-F)'s objectives is to enable migrant workers to have access to justice based on the rule of law. Since August 2008, HRDF has launched a project in Chiang Mai and has since found major problems among the local migrant workers including their lack of access to Workmen's Compensation Fund (WCF) and their being denied minimum wage. Meanwhile, HRDF has found a number of migrant workers being employed in the agricultural sector and our concern is about their access to health services. This report is an attempt to initially survey the situation of migrant workers in the agricultural sector, particularly flower plantation in Mae Rim District, Chiang Mai as an initial site.

The report has been made possible by documentation from July to December 2016.

Introduction

: Life cycle of Chrysanthemum and farmers

An ethnic Shan, Seng Hom (pseudonym) came from Lang Kho Township, Shan State. She and her husband have embarked on their livelihood in Thailand by becoming waged workers in Fang District for about three years. Then, there was a survey of highlanders and issuance of ID cards for them, she has decided to participate in the survey and was then issued with a “green card with red rim”¹ Seng Hom said she was “lucky” for there were so many Shans who had entered Thailand during the same time, but they were not included in the survey. Soon after, Seng Hom has moved from Fang closer to the city of Chiang Mai as she was told by her compatriots that it was a chance to ‘earn more money’.

The current employer has helped to bring her to apply for work permits. Initially, she had no idea why she would need another ‘card’. She later learned that the “pink card with number ‘6’” issued for her requires that she also applies for a work permit. This is different from her fellow workers in nearby flower plantations who have in their possession cards with ‘00’ as the first two digits, since the holders of such cards can automatically work any job”.²

1 During the survey and issuance of ID cards for people living in ‘highland communities’, or the Registration and Card issuance under the Master Plan for Community and Environmental Development and the Control of Narcotic Plants on Highland No. 2 1997-2001” approved by the cabinet on 20 April 1997 (aka the ‘Miyazawa Cards’). The survey was executed in 1999.

The cardholders are those who have undergone documentation and received ID cards with 13 digits beginning with ‘6’, aka the “green card with red rim”. There are at least 17 other types of ID cards issued for them, they are generally referred to as the ‘Minorities Cards’. All of them have, however, been transformed into the ‘Non-Thai ID cards’ (which appear pink in both front and back of the cards) in 2018.

According to the Department of Provincial Administration, holders of highland community cards could be native Thai who have been born here, but they have failed to show up at previous censuses since 1969. Or they could be counted as undocumented persons before 3 October 1985 and have later failed to undergo the highlander survey later. Please see “Manual for determining personal status of highland community people 2, ‘Minorities Cards’, published by the Civil Registration Department, Bureau of Registration Administration, Department of Provincial Administration, 2544 p. 48-49.

2 ‘00’ are the two first digits of the 13-digit-ID-number for those including “migrant workers from three countries” (Myanmar, Laos and Cambodia) who have registered and applied for work permits per the cabinet resolutions that have provided for such registration (and its renewal therein) during different periods of time.

Now, she, her husband and their two children are living with the employer. Her family has been given a small wooden makeshift to live in surrounded by flower plantations including the one in which she worked. Seng Hom and her husband are supposed take care of Chrysanthemum beds, from preparing the soil, to wrapping the flowers for sale, for those who come to buy them from the farm.

Seng Hom and her husband have been working with this employer for five years. Initially, they just imitated the steps demonstrated by the employer. But she and her husband had experience since they used to be hired as daily workers in another flower plantation in Fang District. The flow of work is similar beginning from preparing soil for 3-5 days including spraying herbicide, clipping tips of the plants and dipping them in antifungal chemicals for their robust growth, and preparing seedlings. The process takes about 8-15 days after which the seedlings are planted in the flower plantation. After about 5 days, when they sprout, the young tips have to be clipped off (after around 7 days). Then, fertilizers (both chemical and organic) shall be used followed by watering, pesticide spraying, and using artificial light to spur on its growth (15 days). During rainy season, more effort has to be made to stimulate flowering including wrapping the buds with black cloth and projecting light on the buds from around 7.00pm until 10.00pm every day. More pesticide has to be used during this time to avoid any insects and to prevent rotting leaves. Supplementary nutrients have to be added to the soil (Yala) and antifungal chemicals applied every 7 days. Then they wait until cutting time.

The staple income of her and her husband is dependent on floriculture. Each crop lasts about 45 days. The last step is to cut flowers, select them and wrap them up. They can be sold for 10-15 baht per bundle. As she and her husband have to tend to around three rais of flower plantation, it should generate her around 10,000-15,000 baht per crop. But while awaiting flowering, she and her husband are allowed to take other work outside of this employment. That would enable them to earn additionally about 250-300 baht per day depending on each owner of the plantation.

Undeniably, in each crop, hers and her husband’s income is dependent on how beautiful and healthy the Chrysanthemum they look. They are thus

prompted to quickly remove insects, and to apply fertilizers and hormones to spur its growth. Such chemicals have to always be applied in each and every crop. After so many crops, the soil's quality has drastically deteriorated. That would prompt them to apply different types of chemicals (herbicide insecticide, antifungal chemicals, flowering enhancer). Each chemical is produced by different brands some of which can gain much currency at different times. It might depend on recommendations from fellow growers.

Asked about safety equipment to prevent harm from various types of chemicals applied in flower plantation, she points her finger to a clothes hanger stand by the pillar of her garage. This includes a couple of masks being hung there. Seng Hom said she has bought them from a local market. Sometimes, she has bought paper masks from convenience stores. On the ground lie a couple of rubber gloves. These are all the equipment, she and her husband use every time they spray chemicals. Asked about her ailment, it could be summarized that in over the past ten years that Seng Hom and her husband have been working as flower growers, apart from suffering from high fever that forced them to lie in bed for a couple of days, they have not suffered from anything too serious. When feeling ill, she would go see a doctor in a nearby clinic.

This does not happen with just Seng Hom and her husband, other fellow workers in the flower plantation would not choose to visit a public hospital closer to where they live. This is neither because of their concern about the cost of the treatment nor their fear of being arrested en route to the doctor at the hospital, but (most of them) can no longer bear with the 'verbal and physical gesture' of some personnel in the public hospitals.

The story of Seng Hom is a microcosm of the livelihood of 73 non-Thai workers interviewed by the researchers in six 6 Tambons of Chiang Mai³. Framework of the questions posed by the research team include, for example, who are the workers, where they are from, how are their employment and working conditions and how is their access to health services?

³ The names of Tambon where the interviews take place are not disclosed by the research team.

1. Life and relationships of migrant workers in flower plantation

1.1 Hometowns, migration and status of migrant workers

Based on the interviews of 73 informants, both men and women, at different ages (Diagram 1 and 2)

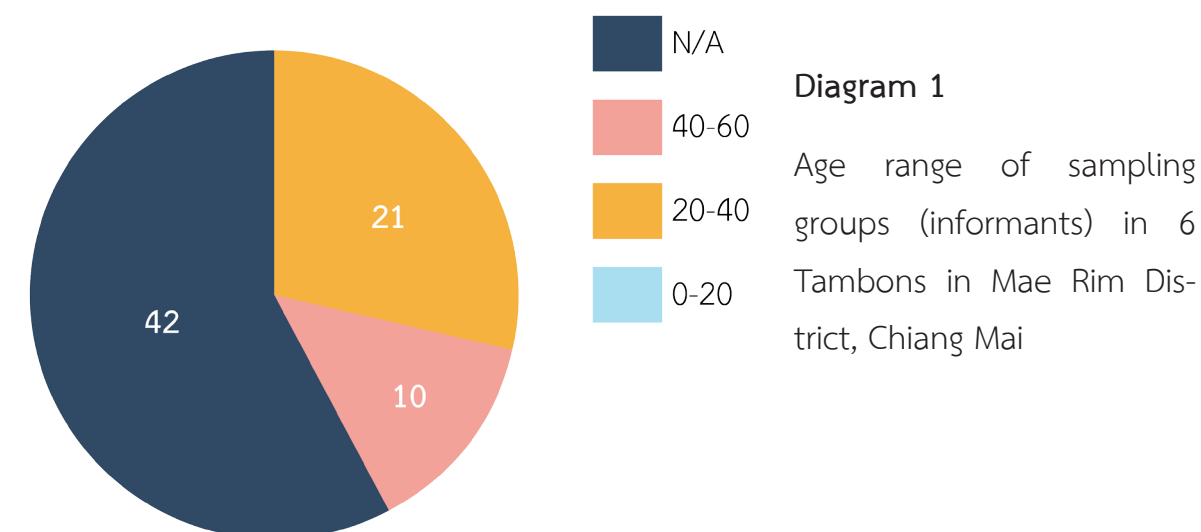
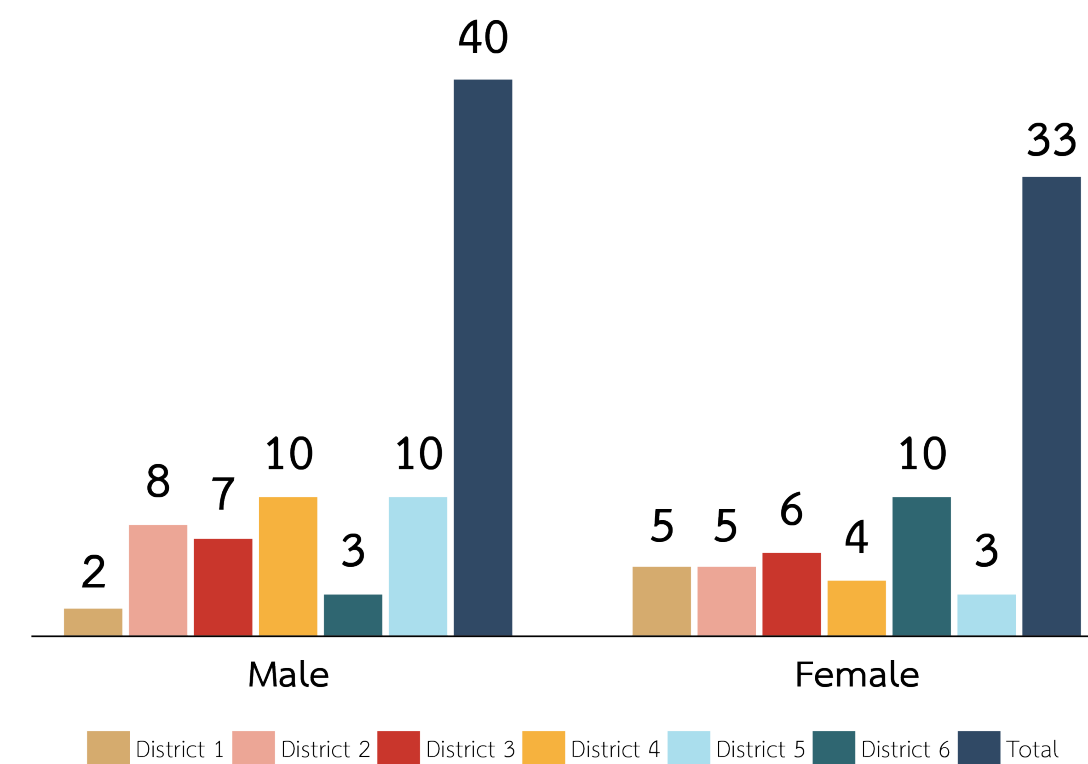

Diagram 2 Sampling groups (informants)

The research team has found that migrant workers in the study site have migrated from 19 townships in Shan State including Kar Li, KyaingTaung, Lang Kho, Laihka, Mong Hsu, Kho Kham, Mong Kung, Kyethi, Taunggyi, Kho Lam, Hseni, Mong Pen, MongNai, Mong Ton, Lashio, Nam Sang, KuuKhing and Tang Yan, and ethnically, this includes both Burman and Shan. (Diagram 3)

Diagram 3 showing hometowns of the population in the study sites in 6 Tambons of Mae Rim District

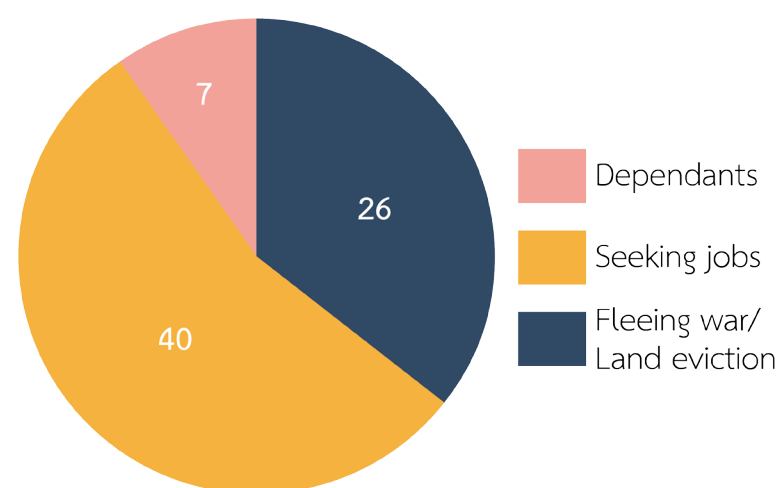
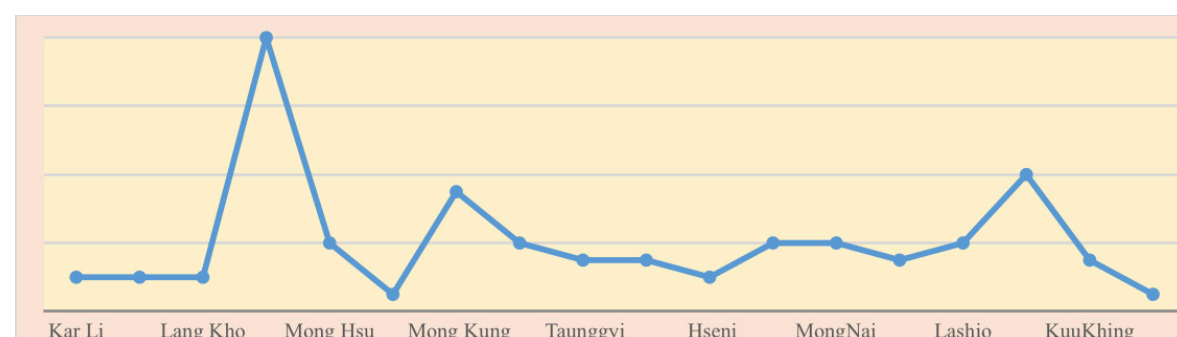

Diagram 4

It has been found from the interviews that their migration to Thailand has been prompted by two main reasons. Firstly, they have been forcibly evicted from their land by the government officials /have to flee from conflicts in the past.

And ~~secondly~~ for economic reason, they have come here to look for jobs and a better life for them and their families.

- ▶ Cross border migrant workers between Thailand and Myanmar as a result of the first reason can be divided into three groups

Group One-including those who have for a long time migrated into Thailand. According to the interviews, the exodus to Fang District first occurred during 1990-1991 due to situations in Myanmar. These migrants used to live in various districts of Chiang Mai and have since moved closer to the city of Chiang Mai or have since become migrant workers inside the country.

These people include Seng Hom and her husband and they are holders of Non-Thai ID cards (ID number begun with ‘6’).

Group Two-including those who have since time immemorial migrated into Thailand, but they had failed to show up during census surveys and registration until the surveys around 2006-2009. Their names are not included in the central civil registration database and are holders of ID cards whose numbers begun with '0'.⁴

And Group Three—including those who used to have ID cards whose numbers begun with ‘6’, but are now granted permanent residency. They are holders of Alien Certificates, Certificates of Permanent Residence and some might have applied for Non-Thai ID cards whose numbers begun with ‘8’⁵

These migrant workers are required to apply for work permits. (Thor 7)

► Migrant workers who have been here as a result of the second reason have probably settled here for a long time or have just arrived. They can be similarly

4 The survey was carried out by virtue of cabinet resolution dated 18 January 2005.

5 For a long time, successive Thai governments have allowed certain groups of minorities to apply for the status of lawful aliens in order to obtain permanent residency. For example cabinet resolution dated 17 March 1992 (Highlanders and members of nine hill-tribes who have entered Thailand before 3 October 1985, the Vietnamese migrants, Chin Haw migrants, Tai Lue migrants, and former members of Communist Party of Malaya), cabinet resolution dated 28 August 2000 (in addition to Myanmar migrants, Nepalese migrants, Independent Chin Haw), cabinet resolution dated 7 December 2010 and the Notification of the Ministry of Interior on Granting legal statuses to aliens who have entered the country legally including migrants who have long settled in Thailand per the Immigration Act 1979 dated 23 November 1992 (four minorities and ethnic groups surveyed by the Ministry of Interior prior to 18 January 2005 who have ID cards with 13 digits whose numbers begun with either ‘6’ or ‘7’.)

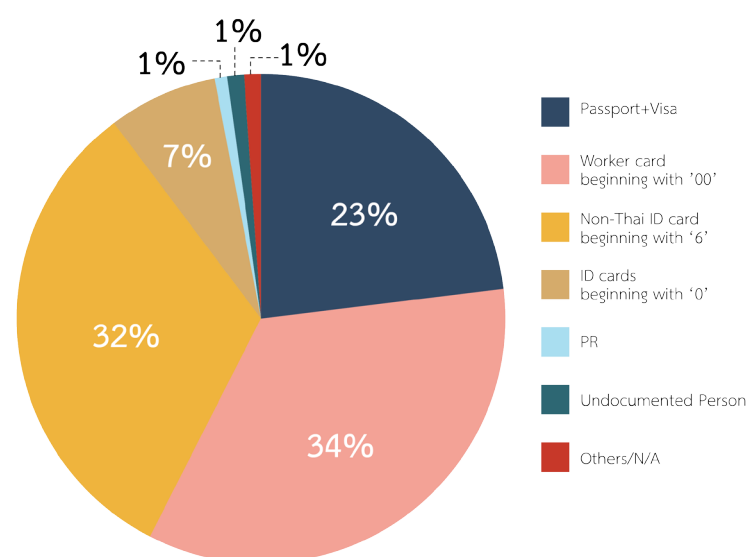
divided into two groups including;

Group One-including undocumented migrant workers who have applied for work permits according to policies meted out at different periods of time. As a result, they are allowed to stay in Thailand temporarily and to work.⁶ They are registered into the central registration database (TR 38/1) and can apply for work permits in which names of the employers are specified. According to our field survey, we have only come across two such persons without work permits.

And Group Two - including migrant workers who used to enter the country illegally and are holders of TR38/1 and ID cards whose numbers begun with '00'. After completing nationality verification in the sending country (Myanmar), they have since received ID cards as Myanmar nationals and have entered Thailand for work using Passports or Temporary Passports.

It should be noted, however, that certain migrant workers might have come here simply for unclear reasons including those workers without any personal documents.

Diagram 5 Types of personal documents held by migrant workers

⁶ Permission to stay and work temporarily has to be validated by cabinet resolutions per Section 17 of the Immigration Act 1979.

1.2 Relationships in flower plantations

At the superficial level, the relationship between migrant workers (including those directly migrating from Myanmar and those who have settled here and have moved to different districts of Chiang Mai of other provinces) and their employers are “employer or hirer and employee” in a general sense. But delving deeper, one may find some difference as the migrant workers could be daily or monthly salaried employees or subcontractors (including Seng Hom) while other workers may not warrant a clear status. Their names might appear as employee of a particular employer just on paper, but in reality, they are related to the ‘employer’ as “a partnership” or “a tenant”.

As to “partnership”, it characterizes the situation in which Thai nationals are owners of the land and they have made the investment to acquire the land to develop into flower plantations, procure chemicals, fertilizers and market, while the migrant workers are purely laborers in the production process, from growing, to selling each crop at the end of the harvest. The proceeds are divided equally between them.

As to “land tenant”, it characterizes the situation in which Thai nationals are owners of the land and they let it to migrant workers to grow flowers. As tenants, the migrant workers have to acquire chemical fertilizers and look after the whole production process on their own. Moreover, as to the sale of the produce, the land owners and the tenant migrant workers may have made a prior agreement that the produce has to be solely sold to the land owners or the migrant workers, as tenants, are free to sell it to anyone. (For more detail, please see Tables 4 and 5).

Of course, migrant workers either as a partnership or a land tenant are required to have work permits and have to have someone specified as their employers as required by the law. It has thus given rise to the intervention of “brokers” who might not be paid, but are willing to help out of their personal favor. But there have been cases whereby payment have to be made in order to have

the brokers pretend to be their employers on the paper.⁷

Table 1 Types of relationships between employee and employer in floriculture

Characteristics/Types	Income	Days-off/welfare
Daily employee	<ul style="list-style-type: none">150-300 baht/person/day (An employee is paid on a weekly basis.)An employee is allowed to work jobs outside and is paid 250-300 baht daily.	<ul style="list-style-type: none">Can take days-off as deemed fitProvided with accommodation (inside the flower plantation)Responsible for own utilities expense
Monthly salaried employees	<ul style="list-style-type: none">4,000-7,000 baht/person/month (one family can earn 10,000-14,000 baht)During recess period, an employee can be assigned other work, i.e., growing corn, or other jobs.Some employers allow their employees to work in other plantations while continuing to receive 250-300 baht a day.	<ul style="list-style-type: none">Can take days-off as deemed fitProvided with accommodation (inside the flower plantation)Responsible for own utilities expense

7 Not dissimilar to relationship between “employer-employee” in construction sector whereby some employees in construction sector are subcontractors or subcontractors of Thai subcontractors, according to HRDF

Characteristics/Types	Income	Days-off/welfare
<p>Paid by bundle</p>	<ul style="list-style-type: none">Paid 10-15 baht per bundle (advance money can be requested for.)Allowed by employer to work jobs in other plantations, while being paid 250-300 baht a day.	<ul style="list-style-type: none">Can take days-off as deemed fitProvided with accommodation (inside the flower plantation)Responsible for own utilities expenseSome may be required to rent cheap nearby housing to stay.
<p>Being a partnership</p> <p>Land owners invest in the acquisition of land for flower plantation, chemical fertilizers and market whereas workers invested with their labor and have to apply for work permits and hire brokers who pretend to be their employers.</p>	<ul style="list-style-type: none">Proceeds are split between the workers and the land owners	<ul style="list-style-type: none">Find one’s own accommodation inside plantation.Responsible for own utilities expenseMay be required to rent cheap nearby housing.
<p>As a tenant</p> <p>Workers invest with their own money, but are required to sell produce only to the land owners. Have to have work permits by hiring brokers who pretend to be their employers.</p>	<ul style="list-style-type: none">Paid according to the produce soldVulnerable to underpricing, i.e., it can sell 15 baht/bundle at market price, but the workers are forced to sell to the land owners at 10 baht/bundle (and it is non-negotiable.)	<ul style="list-style-type: none">Find one’s own accommodation inside plantation.Responsible for own utilities expense

Characteristics/Types	Income	Days-off/welfare
As a tenant Invest with their own money, explore their own market, Have to have work permits by hiring brokers who pretend to be their employers	<ul style="list-style-type: none">• Paid according to the produce sold, but facing bad pricing and having to look for one own market.	<ul style="list-style-type: none">• Find one’s own accommodation inside plantation and responsible for utilities expense

According to Tables 1 and 2 and the interviews, it has been found that from being “land tenants” to “partnerships” are a ‘dream comes true’ for many migrant workers albeit they have to shoulder the risk of pricing fluctuation themselves. Migrant workers still find such statuses better than working as daily or monthly employees since in reality, the payment in many cases can be delayed and some fail to receive their payment even after working for five months. Some workers find that they have not been paid the amount agreed.

Nevertheless, certain migrant workers who have ascended to be tenants might face some income challenge. Some tenants have to make an agreement to only sell their produce to the land owners, and due to underpricing, they have found themselves at a loss constantly. The employers (land owners) often claim they have also faced underpricing imposed on them by the middlemen or the middlemen came to pick up the flowers at a later day causing the prices of flowers to drop.

Table 2 Income under varying relationships

Remuneration	Employee			Being a partnership	Being a tenant	Total
	Daily (150-300 บ.)	Monthly (4,000-13,000 บ.)	Paid by bundle (10-15 baht/bundle)			
Site						
▶ Tambon 1	4	1		2		7
▶ Tambon 2	1		6	3	3	13
▶ Tambon 3	2	3	2	1	5	13
▶ Tambon 4	3	1	5	4	1	14
▶ Tambon 5	1	2	7	2	1	13
▶ Tambon 6			7	3	3	13
▶ Total	11	7	27	15	13	73

Based on the field information, the research team has found that migrant workers aspire to attain a better quality of life and their three demands can be summarized as follows;

- ▶ They want a chance to work more diverse jobs, some want to be lawful subcontractors or land tenants.
- ▶ They want to sell their flowers independently.
- ▶ Owing to frequent change of labor registration policies, they have to spend lots of money applying for new cards.

1.3 Chemicals used in floriculture

The research team is able to compile a list of chemical pesticides used in floriculture including Abamectin and Methomyl which have been known either in trade names or generic names. As to herbicides, they include Paraquat or

Gramoxone (whose generic name is paraquat dichloride), Glyphosate,⁸ etc. (Table 3) which all are labelled as hazardous substances.⁹

Table 3 Types of chemicals used in flower plantations in 6 Tambons of Mae Rim District, Chiang Mai

8 Which can be highly absorbent and can be destructive to roots of the weeds. It is very effective as herbicides and can do the job quickly and thus is very popular. It is said to be the number one pesticide imported into Thailand (2014) though it can contaminate water supplies meaning not just the farmers are vulnerable to the toxic substance, but other people can be affected as well. It continues to be a myth that Glyphosate is safe and can be applied without environmental impacts. Please see also ‘Herbicides: The Silent Devil that Harm Consumers and the Environment’, at <http://www.greenpeace.org/seasia/th/news/blog1/blog/53150/>

9 According to the Notification of the Ministry of Industry regarding a list of hazardous substances BE 2556 (2013), government gazette, Vol 130, Special Section 125 Ng 27 September 2013

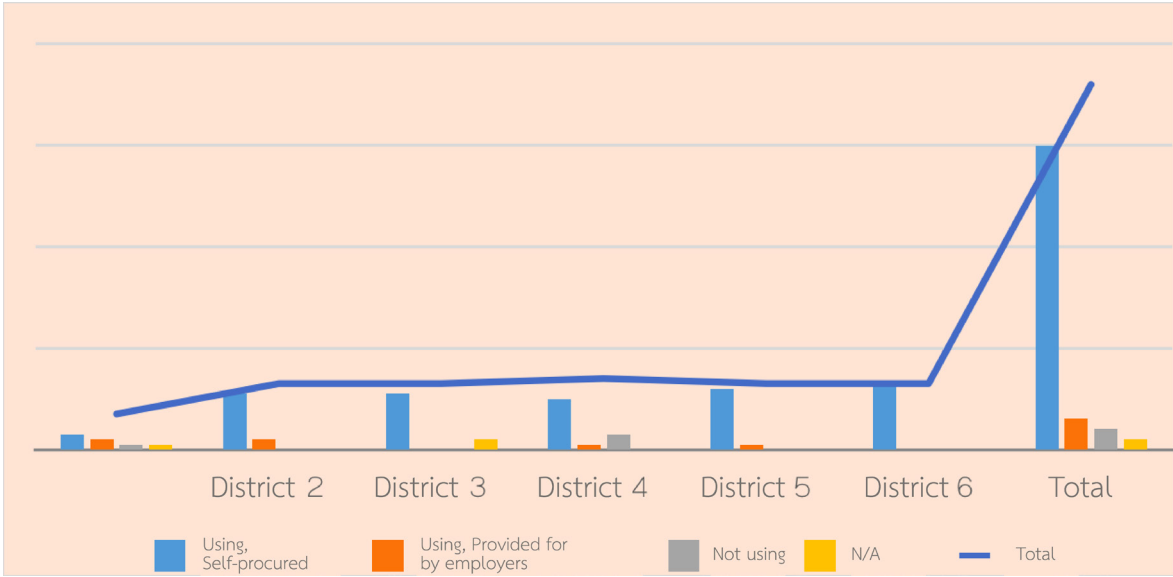
Chemicals	Trade name	Generic name	Quantity used	Timing
Spraying insecticides	• Abamectin	Abamectin	200 liters/200 cc./2 rais	Early morning or night, when there is no sun-light
	• Axxa	Enhancer Apsa-80 distributed by Amway	200 liters/200 cc./2 rais	Early morning or night, when there is no sun-light
	• Ultraman			
	• Nutriplant	Nutriplant, nutrient distributed by Amway		
	• Softplus			
	• Lannate	Methomyl		
	• Bangokan			
	• Yakama		300 liters/300 cc.	
	• Givigo			
	• ManU			
	• Kokonin		200 liters/200 cc./2 rais	
	• Longdan	Carbosulfan		
	• Erica	Abamectin		
	• Cypermethrin	Cypermethrin		
	• Super Ninja (applied with roses)			

Chemicals	Trade name	Generic name	Quantity used	Timing
Spraying herbicide	• Gramoxone	Paraquat dichloride	200 liters/200 cc	Early morning or night, when there is no sunlight
	• Paraquat			
	• Glyphosate	Glyphosate		
	• Roundup	Glyphosate Isopropylammonium		
Sowing chemical/ organic fertilizer	<ul style="list-style-type: none">Fertilizer enhancer 15-15-15Chemical fertilizer 30-10-10, chemical fertilizer 16-16-16Urea fertilizer enhancerChemical fertilizer 15-15-45Chemical fertilizer 0-18-24Fertilizer enhancer, Yarra YarraYara fertilizer 15-15-15			7 days/time, until good for harvest
Anti-fungal chemicals	• Daitaen	Mancozeb	300 liters/300 cc.	about 7 days/time
	• Dakolin	Chlorothalonil		
	• Fangguran	Copper Hydroxide		
	• Score	Difenoconazole		
	• Mafer	Mancozeb		

Chemicals	Trade name	Generic name	Quantity used	Timing
Sticky trap	• Unknown			Applied as appropriate to the plant conditions

According to the interviews, it has been found that migrant workers protect themselves while using chemicals by not smoking during their use, acting according to the instruction on the labels, wearing long sleeve shirts, and pairs of trousers. In addition, various gear has been used including gloves, masks, and boots and these could either be provided by their employers or have to be purchased at their own expense. Some are found to have used chemicals without wearing safety equipment.

Diagram 6 Use of safety equipment during chemical application

Despite their attempts to use safety equipment against chemicals, it does not pose as good news since according to some migrant workers, while the migrant workers are purely laborers in the production process, from growing, to selling each crop at the end of the harvest. The proceeds are divided equally between them. Rather, they simply do as instructed by their employers. Or if their employers fail to tell or teach them, they have to observe their fellow farmers in

other plantations, and follow their instructions. It is more common that the first time farmers just use their bare hands to work with the chemicals. After all, just the masks sold in local markets or long sleeve shirts or trousers are insufficient to protect them from such harm toward their internal organs through inhalation or skin exposure.¹⁰

With a more careful examination of common chemicals used extensively in floriculture such as Abamectin, Methomyl and other herbicides such as Paraquat or Gramoxone (paraquat dichloride) and (Glyphosate), it has been found that **Methomyl is one among the 12 pesticides in the watch list** of the Department of Disease Control and it is labelled as a hazardous substance in the watch list of the Department Of Agriculture, since if it is used in high quantity, it contains high toxicity and its residuals can last for a long time in the environment.¹¹

In addition, in light of the **Toxicity levels** determined by the World Health Organization (WHO), the United States Environmental Protection Agency and even agencies in Thailand (Table 4), it has been found that chemicals used in flower plantations in the study site contain toxicity at the extremely toxic level (Red) and highly toxic level (Yellow) including six chemicals;

- Toxicity at extremely toxic level (Red) including one chemical: Longdan

10 Pesticide can enter bodies three ways including through inhalation, skin exposure and oral cavity.

As to inhalation, chemical insecticides that can enter respiratory system can appear in powder form or solution. Such air particulate can enter the respiratory system. As to solvent chemicals, it depends on their evaporation capacity. The higher it can evaporate, the more toxic it can become including Organophosphate. It also depends on its capacity to seep into the blood veins.

As to skin exposure, the permeative chemicals can seep into skin laceration or wounds which can be more effective for taking in the chemicals than normal skin. It also depends on its capacity to seep through the skin of each chemical. The more it can dissolve in fat, the better it can seep through skin such as Chlorinated Hydrocarbons. The tiny particulate can be more effective to seep through skin as well as the solvent substances. Meanwhile, large chemical particles cannot be absorbed by skin. While Organophosphate can be effectively absorbed through skin during scorching heat. Therefore, farmers who spray such chemicals should not have their shirts removed while applying them, especially during noontime or under scorching sun, Ibid, please see footnote 5 p. 24-25.

11 The twelve chemicals include (1) Aldicarb, (2) Blasticidin-S, (3) Carbofuran, (4) Dicrotophos, (5) EPN, (6) Ethoprofos, (7) Formethanate, (8) Methidathion, (9) Methomyl, (10) Oxamyl, (11) Endosulfan and (12) Parathion Methyl).

insecticide (Carbosulfan)

- Toxicity at highly toxic level (Yellow) including five chemicals: Three insecticides including Abamectin, Methomyl and Abamectin and two herbicides including Paraquat dichloride and Copper hydroxide.

Table 4 Toxicity levels of agricultural chemicals determined by agencies

WHO		USEPA		Thai govern- ment
Cat	Severity	Cat	Toxicity levels	Label colors
La	Extremely toxic	I	Toxicity level	Red
Lb	Highly toxic			
LL	Moderately toxic	II	Warning	Yellow
LLL	Slightly toxic	III	Caution	Blue
IV	Insignificant toxic	IV	Non- toxic	Blue

Source: Adapted from IMP Thailand

It is interesting to note information from monitoring diseases caused by chemicals in the Upper North of the Bureau of Epidemiology during 2002-2006, it has been found that there has been an increase of patients. Of 510 in-patients in 2007, 35.12% were diagnosed to have been exposed to toxic pesticides and lengthy exposure can cause them to suffer from chronic diseases including neuro-toxic effects, toxic digestive system, effects on blood and cardiovascular system, and even genetic effects which could be inductive to cancer.¹²

1.4 Health and access to health services among flower growers

Migrant workers who are constantly exposed to chemicals can develop certain symptoms that they can detect themselves including dizziness, headaches,

12 Please see Wittaya Tanaree, Ibid.

and rashes on arms, legs and body skin during and after the use of chemicals. Some also cough and vomit when smelling chemicals. But the migrant workers might not understand the gravity of the symptoms.

Table 4 Symptoms and medical treatment

Symptoms identified	Gender		Receive medical treatment	Not receive medical treatment	Diagnosis
	Male	Female			
Bodily ache and limb pains	1	2	1	2	
Dizziness	4	10	5	9	
Giddiness, fatigue	1	0		1	
Coughing, vomiting when smelling chemicals	1	1	1	1	
Rashes on limbs, skins (during and after chemical use)	4	4	3	5	
Seizure, coughing, breathing difficulty	2	1		3	Seizure
Sustaining melisma	0	1	1		
Limb numbness	6	0	4	2	
Foot disease	1	0	1		
Pulmonary disease, TB	1			1	TB
Total	16	24		40	

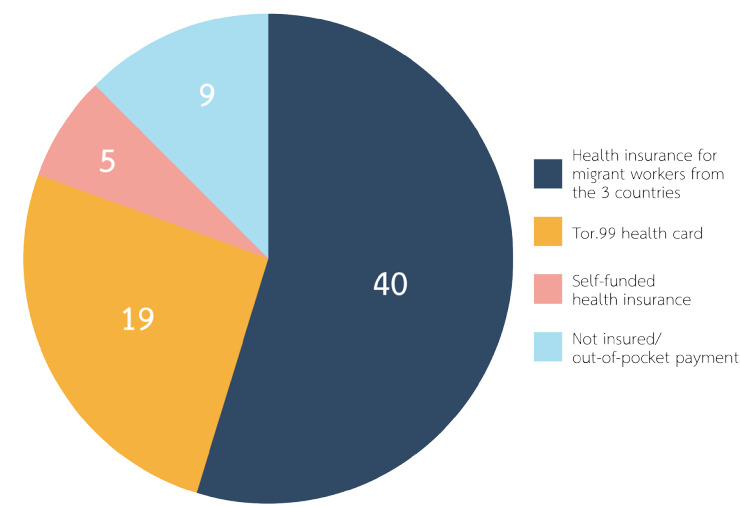

Diagram 7

Inquiring about medical treatment, we have found that only nine of 73 migrant workers do not have any kind of health insurance.

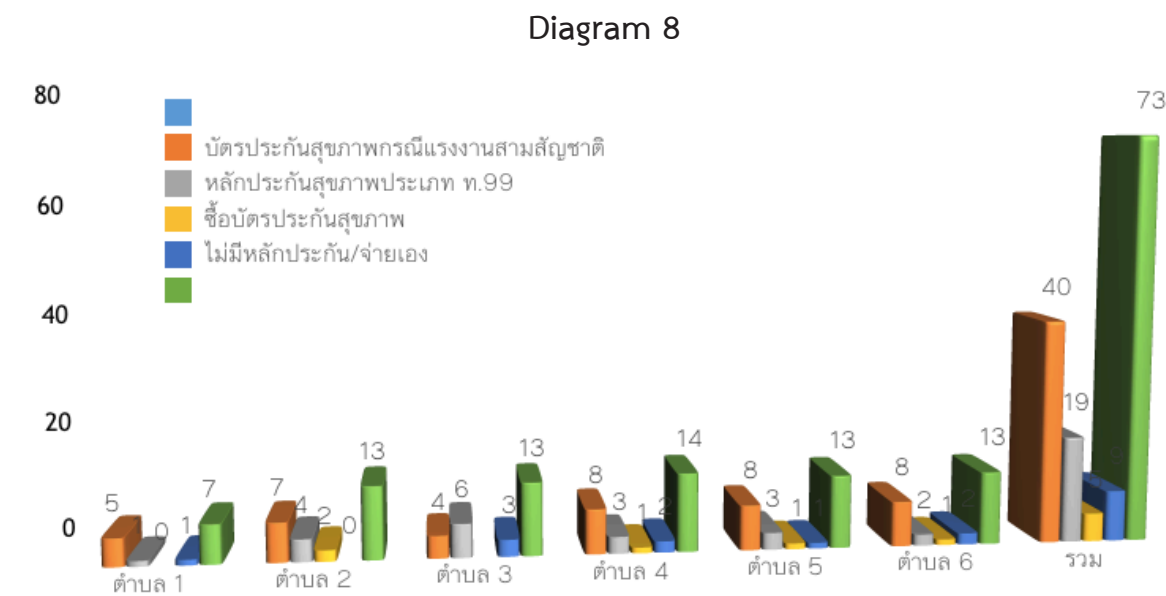

Diagram 8

But even if the migrant workers have access to health insurance, but they hardly have a chance to tap into it or they simply do not go to see doctor at the hospital where they are registered to health insurance. Instead, when detecting such symptoms, they mostly choose to visit nearby clinics or local public health facilities or other public hospitals.

Therefore, a number of migrant workers, despite having access to health insurance, choose to pay for their own treatment, or seek treatments at clinics or other hospitals instead.

Table 5		
Seeking treatment at hospital where one is insured	Seeking treatment at nearby hospital	Seeking treatment at clinics
Nakhon Ping	San Sai	Pong Yaeng
Ma Ai	Local public health facilities	Rim Wiang
		Clinic close to women's prison
		Manop Clinic, Mae Rim

When asked about reasons for not using the right to health insurance, firstly, the migrant workers who are holders of Non-Thai ID cards are unaware of their right to health insurance as to the T99 category¹³ and thus have not registered themselves with local hospitals. Nevertheless, some migrant workers are aware of their right, to health insurance, but do not know that they must transfer this right from their previous hospital to current hospital in Chiang Mai, or it will not be valid. Secondly, even among migrant workers who have already transferred their right to health insurance to the hospital closer to where they now live, they are ‘fed up with the treatment from hospital personnel’.

Another common reason is the migrant workers find it ‘wasted time’ to visit a hospital they are not registered to since in most cases they would just be prescribed some ‘painkillers which they can also buy for themselves’.

13 T99 healthcare security is provided for all non-Thai nationals per the cabinet resolution dated 23 March 2010 on The Provision of Fundamental Right (restitution of right) to Public Healthcare for Persons with problems regarding their personal statuses and rights per the cabinet resolution dated 20 April 2015.

2. An analysis

: An employee or a small entrepreneur in floriculture is in fact “informal workers” fallen in the vacuum of welfare system

2.1 Migrant workers in floriculture, whether they are daily employees, hired to work, or they are small entrepreneurs, either in the form of “land tenants” or “partnerships in flower plantation”, are in fact informal workers. Even those hired in the long run and paid monthly have no access to social security benefits.

As a result, the migrant workers are susceptible to fluctuating wages and salaries as they have no bargaining power. They also have no occupational and health protection and have no access to labor protection and social security benefits.

It has been noted that the Social Security Act 1994 amended by the Act (no. 4) in 2015 allows informal workers to have access to the social security system by opting to pay their contribution as self-insured persons invoking Section 40.¹⁴ But it is required that they must be at least 15 years of age and no older than 60 years old on the day they apply for the status of a self-insured person and they must not be an insured worker by Section 33 (not being employees in a workplace) or voluntary insured persons by Section 39 (used to be employees in a workplace). Despite that the migrant workers in floriculture are unable to apply for social security as self-insured persons due to their lack of Thai nationality.

Even though the social security law does not require an insured person

14 Section 40: Any other person who is not an employee under section 33 may apply to be an insured person under this Act by notifying his or her intention to the Office. Rules and rate of contributions, type of benefits to be received under section 54 including rules and conditions of entitlement shall be prescribed in the Royal Decree.

The criteria and amount of monthly contribution of an insured person, types of benefits awarded per Section 54 and all other criteria and conditions regarding the eligibility to the benefits shall be spelled out in a royal decree.

The government shall pay contribution to the Compensation Fund at the rate specified in the Ministerial Regulation, but not more than a half of the contributions received from the insured person in the first paragraph.

to be a Thai national and it simply provides that an employee means a person who works for an employer and receives payment, in reality, at the moment, only migrant workers who have completed nationality verification in their countries of origin (and have been issued with passports) and have been recruited through the Memorandum of Understanding made between the government of Thailand and its counterpart in three countries including Cambodia, Laos and Myanmar, are eligible to apply for a status in social security system.

It could be said that migrant workers in floriculture have access to health insurance and to receiving treatment free of charge, however, social security benefits are much better than such universal healthcare systems, as the former also offers them extra benefits including injury or sickness benefits, invalidity benefits, death benefits and old-age benefits.¹⁵

2.2 Based on symptoms sustained by the migrant workers (Table 4), it is obvious that there are only two diseases, seizure and TB, which the medical doctors could attribute to causes related to their work, whereas other symptoms

15 Basic benefits include:

1. Injury or sickness benefits: The compensation for loss of income when getting sick including when being admitted as an in-patient for two days and upward, the person shall receive 200 baht per day for the loss of income, for not more than 20 days per year provided that the person has paid at least three monthly contributions within four months (the medical treatment is made possible by universal healthcare scheme).
2. Invalidity benefits: The compensation for the loss of income amounts to 500-1,000 baht per month for up to 15 years successively. To be eligible to receiving the invalidity benefits, the worker has to have paid monthly contribution for up to six months and upward (and has to be declared a disabled person after a diagnosis of a medical committee.)
3. Death benefits (when dead): Funeral expense amounting to 20,000 baht per person shall be paid provided that the deceased had paid monthly contribution up to six months in the period of 12 months.
4. Old age benefits: An insured person may receive a lump sum allowance when becoming 60 years of age. The person has to be 60 years old.

In addition, the Social Security Office also offers other options depending on how the insured person wants to pay their contribution including benefit package 1 (100 baht of monthly contribution), the worker would receive three basic benefits including injury or sickness benefits, invalidity benefits and death benefits, and for benefit package 2 (150 baht monthly contribution), the worker shall receive four basic benefits including injury or sickness benefits, invalidity benefits, death benefits and old-age benefits (old age pension), for more information, please see

<http://www.sso.go.th/wpr/category.jsp?lang=th&cat=881>

including dizziness, headache, giddiness, fatigue, rash and itchiness on arms, legs and skin during and after the use of chemicals, limb numbness, coughing, and vomiting when smelling chemicals cannot be attributed to any particular disease. Of course, all migrant workers suspect that such symptoms could have been related to their work (including the use of chemicals in floriculture).

“Getting headache, dizziness or skin irritation is not a symptom; it is merely a sign, and more diagnosis is needed” said Chuenkamol Sukdee, a registered and professional nurse, Division of Occupational and Environmental Diseases, Chiang Mai Public Health Authority.¹⁶ She added that agricultural chemicals affect central nervous system (dizziness and fatigue), respiratory system, and skin. Some may sustain acute symptoms whereas it would take a while for others to show such pronounced symptoms.

“(Showing symptoms) in one day to one week defines acute symptoms which could be diagnosed to identify the diseases. But for chronic cases, it is difficult to say how long it will take for the symptoms to turn up in order to identify the diseases. There is a correlation between the dose and the duration which can vary and cannot be specified. Each person may respond differently to each of the substances. In most cases, it might take 15-20 years for the symptoms to turn up. Then, it could be too serious already.”

This is a characteristic of occupational diseases. The Bureau of Occupational and Environmental Diseases (BOED) defines occupational disease as a disease stemming directly from occupational factors and they are the sole cause of such ailments. It may occur immediately or may result in acute toxicity. The patient may show the symptoms instantly after being exposed to the chemicals such as nausea, vomiting, headache, muscle ache, diarrhea, breathing difficulty, blurry vision, etc., or may develop chronic toxicity which accumulates in the long run and contributes to diseases and other problems including cancer, diabetes, semi-paralysis, paralysis skin diseases, infertility, birth defects, or impotency, etc. Most of the occupational diseases have long incubation periods whereby it might take at least 10-15 years from the latency period until the symptoms can

16 interview on 8 February 2017

be observed. It is essential to note that such diseases are incurable.

During the diagnosis, doctors are supposed to diagnose and identify the ‘diseases’. Such diagnosis requires information from previous visits to the doctor, medical records, health check-ups, laboratory tests coupled with experience and knowledge of each of the medical doctors. This would ensure proper prognosis and proper treatment. But the diagnosis of occupational diseases does not mean to identify diseases per se, but rather to verify if such diseases could be attributed to their work or not. In other words, occupational disease diagnosis is an attempt to explore disease causation. Therefore, diagnosis of occupational diseases warrants understanding about causal relationships, though general diagnosis and occupational diseases can be complimentary to each other. The occupational diseases can be made possible only when medical doctors are always aware of the particular diseases suffered by the patients, then they could be further attributed to causes related to work.¹⁷

It is not surprising that there has been no diagnosis that attributes symptoms sustained during the work in floriculture to any particular occupational diseases, since according to the medical worldview, a particular symptom or a sign could be attributed to different causes. In order to affirm that it has been caused by the use of chemicals in floriculture, it requires certainty that such hazard, when exposed, during the induction time could give rise to symptoms similar to other diseases (differential diagnosis). In addition, comparative study has to be carried out to ascertain that migrant workers who are exposed to similar hazards in the same working environment are vulnerable to the same diseases (consistency). In addition, each individual has different levels of tolerance and susceptibility to the diseases. And each person can vary in terms of their age, gender, genetics, daily working hours, the environment, personal ailment, and health behavior, all of which can determine the causes of diseases.

17 How to diagnose occupational diseases, by Dr. Wiwat Ekeburanawat, retrievable from http://www.summacheeva.org/index_article_diagnosis.htm

Additional Information

At present, the Department of Disease Control's Bureau of Occupational and Environmental Diseases (BOED) have made an effort to monitor the health of farmers and to carry out health screening of farmers who are engaged with the use of organophosphate and carbamate pesticides using Reactive Paper to detect the level of cholinesterase enzyme in the bodies of those exposed to chemicals. It has been reported that from 1992-2007, the percentage of vulnerable and at-risk farmers has increased from 20.41% to 38.52% and there have been reports by the Bureau of Epidemiology of the prevalence of chemical pesticide toxicity at 2-6 per 100,000 persons.¹⁸

Chuenkamol explains that such monitoring and screening effort is a preventive measure since chemical induced diseases are incurable. The symptoms would turn up and disappear repeatedly and can only be mitigated. Similar to cancer, the sooner it can be detected, the higher the chance it can be cured. But in most case, the patients only realize that they have the diseases when going to see the doctor. Until then, it is difficult for the doctor to help them to recover.”

Right now, the Bureau of Occupational and Environmental Diseases (BOED)'s approach is to set up clinic to monitor the health of farmers. There has to be effective management of health services in response to occupational impacts and other health problems suffered by the farmers. It aims to provide holistic care for the farmers' health whereby Tambon Health Promoting Hospitals are designated as the first gateway to take care of the problem as they are located in local communities and provide primary healthcare. An initial target shall include community-based workers including Thai nationals at 15 years of age and upward who work their jobs and earn income in the area

18 Bureau of Occupational and Environmental Diseases (BOED), Department of Disease Control, “Manual on the Provision of Occupational Services by Public Health Personnel: Farmers' Health Clinic”, 2014 p. 3

covered by the primary healthcare units including farmers, construction workers, workers in beauty salons, etc. An emphasis shall be initially placed on farmers (without social security, but who have access to health services provided for by the Social Security Office).¹⁹ Apart from the specific groups of ‘Thai nationals’, according to Chuenkamol, if during the operation, non-Thai farmers are identified, the health units would also provide them with examination and documentation. But in reality, ‘we have not come across any such non-Thais.’

19 Ibid, p. 7-20

3. Suggested areas for further study

This report is simply an attempt to explore the state of migrant workers in the agricultural sector choosing to look at floriculture in Mae Rim District, Chiang Mai as the study site. Initially, the research team has found it necessary to continue to have an in-depth study covering firstly, - research to develop recommendations to deal with health risks of informal workers who are migrant workers (non-Thai nationals) and secondly, research to develop proposals to improve working conditions concerning the migrant workers that are responsive to the current situation.